

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเล่าเรื่องในข่าวของหนังสือพิมพ์เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจและนำมาศึกษากันอย่างมากในต่างประเทศ แต่สำหรับการเล่าเรื่องในข่าวการเมืองแล้วยังไม่มียานวิจัยชิ้นใดที่ศึกษาไว้อย่างชัดเจน ทั้ง ๆ ที่ประเด็นข่าวการเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีบทบาทที่โดดเด่นมากในการรายงานข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์ ในงานวิจัยฉบับนี้จึงเป็นศึกษาเกี่ยวกับ " การเล่าเรื่องในข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย " โดยมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับการรายงานข่าว
- แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของข่าว
- แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าว
- แนวคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง
- แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความหมาย
- แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าว

แนวความคิดเกี่ยวกับการรายงานข่าว

- ข่าว - เป็นมโนทัศน์ที่สามารถเปลี่ยนแปลงรูปร่างได้ตามประสบการณ์และความสนใจของมนุษย์ซึ่งมีความแตกต่างกัน จึงเป็นการยากต่อการให้ความหมายหรือนิยามเกี่ยวกับ "ข่าว" ทำให้การนิยามของคำว่า "ข่าว" มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้การอธิบายถึงความหมายของข่าวตามมุมมองของ Chamley (1965) กล่าวว่า ข่าว คือ ข้อมูลที่ได้รับการเผยแพร่ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบถึงสิ่งที่กำลังดำเนินอยู่ จึงอาจกล่าวได้ว่า ข่าว คือ รายงาน (report) เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ปรากฏขึ้นในระยะเวลาที่เหมาะสม (timely) รัดกุม (concise) และถูกต้อง (accuracy) ดังนั้นโดยตัวของเหตุการณ์เองแล้วจึงไม่ถือว่าเป็นข่าวได้ ข่าวไม่ใช่เหตุการณ์การตายของบุคคลสำคัญทางการเมือง หรือการเลือกตั้งประธานาธิบดี หรือการเล่นเกมการแข่งขันกีฬา แต่ข่าวจะเกิดจากการบันทึกเหตุการณ์การตาย, เหตุการณ์การออกเสียงเลือกตั้ง หรือสภาพภูมิอากาศที่ปกคลุมไปด้วยฝนที่สนามกีฬาโดยผู้สื่อข่าว

จากการสำรวจคำจำกัดความเกี่ยวกับข่าวในรูปแบบต่าง ๆ มาลี บุญศิริพันธ์ (2537) ได้ข้อสรุปว่า ข่าว คือ รายงานเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่มีความน่าสนใจที่มีใช้เป็นเพียงเฉพาะเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเท่านั้น แต่ข่าวจะเป็นเรื่องราวที่มีรายงานเกี่ยวกับเรื่องนั้นให้เราได้ทราบถึงสาระสำคัญของข่าว และจะต้องเป็นการรายงานเหตุการณ์ปัจจุบันที่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการเห็นพ้องต้องกันว่า ประชากรในสังคมควรที่จะได้รับทราบถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้น

ข้อสรุปเกี่ยวกับความหมายของข่าวตามการรวบรวมของ สิริทิพย์ ชันสุวรรณ (2539) พบว่า ข่าว คือ รายงานของเหตุการณ์หรือความคิดเห็น ซึ่งนักข่าวและบรรณาธิการได้พิจารณาเลือกสรรแล้วมีความเชื่อมั่นว่าเหตุการณ์หรือความคิดเห็นดังกล่าวจะเป็นที่น่าสนใจของผู้รับสารส่วนใหญ่หรือบางส่วน ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงคำว่า "ข่าว" คนทำข่าวมักจะอธิบายความไปที่การรายงานมากกว่าเหตุการณ์ ซึ่งนั้นก็หมายความว่า เฉพาะเหตุการณ์เพียงอย่างเดียวไม่ถือว่าเป็นข่าวได้ เหตุการณ์จะกลายเป็นข่าวได้ก็ต่อเมื่อผู้สื่อข่าวหยิบเอาเหตุการณ์ขึ้นมาอธิบายให้ผู้อ่านได้เห็นถึงความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์นั้น ถึงแม้ว่าการรายงานนั้นจะมีผลต่อการกระตุ้นความคิดหรือพฤติกรรมได้หรือไม่ก็ตาม ก็ยังถือว่าการรายงานนั้นยังคงเป็นข่าว การรายงานมีความต้องการเพียงแค่ว่าจะเผยแพร่ข้อมูลที่มีความเหมาะสมต่อผู้อ่านเท่าที่จะเป็นไปได้ (Chamley, 1965)

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของข่าว

การแบ่งประเภทของข่าวโดยทั่วไปมักจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ข่าวหนัก (hard news) และข่าวเบา (soft news) ซึ่ง Fedler (1993) ได้อธิบายเกี่ยวกับคำว่า Hard News ว่ามักจะหมายถึง ข่าวข้อข่าวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่เป็นเรื่องหนัก (serious) มีความเกี่ยวข้องกับการให้ข้อเท็จจริง (factual) และมีความสด (timely) ข่าวหนักอาจเป็นเรื่องราวที่อธิบายถึงเหตุการณ์ใหญ่ ๆ ของการก่ออาชญากรรม , เหตุการณ์ไฟไหม้หรืออุบัติเหตุครั้งใหญ่ , การกล่าวสุนทรพจน์ หรือการอภิปรายโต้เถียงระหว่างพรรคการเมือง รวมถึงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองต่าง ๆ

มาลี บุญศิริพันธ์ (2539) กล่าวว่า ข่าวหนักเป็นข่าวที่จะให้ความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ให้ความรู้ความเข้าใจ และข้อคิดแก่ประชาชน ซึ่งก่อให้เกิดความคิดที่ต่อเนื่องแก่ผู้อ่านมากกว่าการเห็นเพียงสนองอารมณ์ ความอยากรู้อยากเห็นเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ Ball (1991) ยังกล่าวว่า ข่าวหนักสามารถแบ่งประเภทได้แยกย่อยออกเป็นข่าวหนักประเภทข่าวด่วน อันได้แก่ ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวการทำลายข่าวอาชญากรรม ข่าวแผ่นดินไหว และข่าวไฟไหม้ เป็นต้น ข่าวหนักอีกประเภทหนึ่งคือ ข่าวหนักประเภทที่รายงานเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง อันได้แก่ ข่าวการเลือกตั้ง ข่าวการแถลงการณ์ของรัฐบาล ข่าวเกี่ยวกับพรรคการเมือง และข่าวการอภิปรายไม่ไว้วางใจ เป็นต้น

สิริทิพย์ ชันสุวรรณ (2539) กล่าวว่า ลักษณะของข่าวหนักมักเป็นการนำเสนอที่ตรงประเด็น ซึ่งอาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า ข่าวตรงไปตรงมา (straight news) หมายถึง ข่าวที่ปรากฏขึ้นและรายงานภายใน 24 ชั่วโมงหรือสั้นกว่า สำหรับการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะมีการใช้ลีลาการเขียนอย่างตรงไปตรงมา โดยประกอบขึ้นจากข้อเท็จจริงล้วน ๆ ไม่มีการอรรถาธิบายหรืออธิบายความ (interpret) หรือเชื่อมโยงเหตุการณ์และสถานการณ์อื่น ๆ เช่น ข่าวเพลิงไหม้ เนื้อข่าวจะบอกแต่เพียงว่ามีอะไรเกิดขึ้น (what) เกิดขึ้นเมื่อไร (when) ที่ไหน (where) กับใครบ้าง (who) และเกิดขึ้นจากสาเหตุอะไร (how) นอกจากนี้แล้วยังพบว่า ข่าวอาจจะมีเสนอถึงเหตุการณ์ไฟไหม้อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน ข่าวหนักมักจะมีมุ่งเน้นไปที่เหตุการณ์เป็นหลักจึงมีผู้เรียก Hard News อีกอย่างหนึ่งว่า Event - Centered News

ข่าวหนักถือได้ว่าเป็นแบบฉบับของการเขียนข่าวที่หนังสือพิมพ์ทั่ว ๆ ไปใช้เป็นแบบแผนมานาน แม้ว่าข่าวหนักที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์แต่ละกรอบจะเป็นข่าวที่มีข้อเท็จจริงที่ถูกถ่วง และเป็นที่น่าสนใจของกลุ่มผู้อ่านบางกลุ่มก็ตาม แต่ข่าวประเภทนี้ในบางครั้งก็ได้ให้ภาพที่ชัดเจนแก่ผู้อ่านอย่างเพียงพอที่จะทำให้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่า เพราะเหตุใดจึงเกิดเหตุการณ์นั้นขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบแก่สังคมอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพราะข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ ๆ บางอย่างก็ผู้อ่านต้องการทราบหรือจำเป็นที่จะต้องรู้ไม่ได้ถูกนำมาเสนอในเนื้อข่าว เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องความรวดเร็วของการนำเสนอซึ่งเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางอยู่ (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ , 2539)

โดยสรุปแล้ว ข่าวในอัตลักษณ์ของข่าวหนักจึงเป็นการรายงานเหตุการณ์หนัก ๆ อันได้แก่ อาชญากรรม อุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ หรือเหตุการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ เป็นต้น ข่าวหนักจะให้ความสำคัญต่อสภาพการณ์ดำรงชีพของประชาชนในสังคมโดยจะมุ่งให้ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจมากกว่าที่จะมุ่งสนองอารมณ์ ความอยากรู้ อยากเห็นของมนุษย์ ทั้งนี้ข่าวหนักมักจะมีอัตลักษณ์ในการใช้ลีลาการเขียนแบบตรงไปตรงมา ซึ่งจะต้องประกอบขึ้นจากข้อเท็จจริงล้วน ๆ ไม่มีการอรรถาธิบาย หรือโยงใยเหตุการณ์เข้ากับเหตุการณ์หรือสถานการณ์อื่น ๆ

สำหรับอัตลักษณ์ของข่าวเบา (soft news) Fedler (1993) กล่าวว่า มักเป็นข่าวที่เน้นเสนอเรื่องราวที่ความเด่นหรืออยู่ในความสนใจของปวงชน แม้ว่าข่าวจะเป็นเรื่องที่เก่าไปแล้วหรือไม่มีความสำคัญก็ตาม แต่สีสันหรือวรรณรสของเรื่องก็ไม่เคยจืดชืดลงไป ข่าวในอัตลักษณ์นี้จะเขียนขึ้นเพื่อมุ่งให้ความบันเทิงเป็นพื้นฐานมากกว่าที่จะเน้นให้ข้อมูลสาระสำคัญของเรื่อง และจะมีผลต่อการกระตุ้นอารมณ์หรือความรู้สึกมากกว่ากระตุ้นให้เกิดปัญญาหรือความคิด นั่นก็หมายความว่า เรื่องราวของข่าวอาจจะทำให้ผู้รับสารหัวเราะหรือร้องไห้ รักหรือเกลียด, น่าอิจฉาหรือน่าเห็นใจ ทั้งนี้ลีลาการเขียนของข่าวเบาจะเน้นให้สีสันโดยการอรรถาธิบายถึงรายละเอียดค่อนข้างมาก

สิริทิพย์ ชันสุวรรณ (2539) กล่าวว่า ลักษณะของข่าวเบาจะมีการอธิบาย (explain) และแปลความ (interpret) เกี่ยวกับสถานการณ์และสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของเหตุการณ์ที่เป็นข่าวที่ สาธารณชนจะได้รับ จุดเด่นของการเขียนข่าวเบาคือ ลีลาการเขียนที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเพลิดเพลินอยากติดตามอ่านเนื้อหาข่าวต่อไป โดยมีการนำเอาเทคนิคของการประพันธ์มาดัดแปลงใช้ในการรายงานเหตุการณ์ที่เป็นข่าว ซึ่งจะยังคงยึดถือความถูกต้อง (accuracy) เป็นพื้นฐาน ทั้งนี้เทคนิคดังกล่าวจะมีผลอย่างมากต่อการเร้าอารมณ์ผู้อ่านได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นความอยากรู้อยากเห็น ความเห็นอกเห็นใจ ความขบขัน ความเคลือบแคลงสงสัย หรือความเศร้าโศก

ข่าวเบา ตามมุมมองของ มาลี บุญศิริพันธ์ (2537) คือ ข่าวที่มีองค์ประกอบของความน่าสนใจมากกว่าความสำคัญ มักเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความสนใจให้ผู้อ่านในช่วงระยะเวลาเดียวแล้วก็จะจางหายไปจากความทรงจำของประชาชน เหตุการณ์ที่เป็นข่าวจะไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนเท่าไรนัก แต่ข่าวเบาจะให้อารมณ์และตอบสนองต่อความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่านเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อัตลักษณ์ของข่าวเบาก็มักจะมีส่วนประกอบของความน่าสนใจ กระตุ้นอารมณ์ตื่นเต้นเร้าใจมากกว่าข่าวหนัก

กล่าวโดยสรุปก็คือ ข่าวเบาเป็นเรื่องราวที่เน้นนำเสนอในเรื่องความน่าสนใจมากกว่าที่เน้นเสนอสาระสำคัญของเรื่อง โดยมีการใช้ลีลาการเขียนที่ดัดแปลงมาจากเทคนิคการประพันธ์ อันมีผลต่อการสร้างสีสันและอรรถรสให้ปรากฏขึ้นในข่าว ซึ่งสามารถสร้างแรงจูงใจและเร้าอารมณ์ผู้อ่านให้อยากติดตามเนื้อหาข่าวต่อไป ลีลาการเขียนข่าวประเภทนี้จะอรรถาธิบายให้ทราบถึงรายละเอียดโดยจะยังคงยึดความถูกต้องเป็นพื้นฐานสำคัญ ข่าวเบายังหมายความว่ารวมถึงการนำเสนอในลักษณะที่ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของเหตุการณ์อันจะมีผลต่อประชาชนในสังคม ดังนั้นข่าวเบาก็เป็นการเขียนที่เน้นถึงความเป็นกระบวนการอันเกี่ยวเนื่องกันของข่าวมากกว่าที่จะเน้นไปที่เหตุการณ์ เหล่านี้คือภาพรวมของอัตลักษณ์ในข่าวเบา

อัตลักษณ์ของข่าวเบาจะมีผลอย่างมากต่อลีลาการนำเสนอและลีลาการเล่าเรื่อง โดย Michael (1988) ได้กล่าวว่า ข่าวที่จัดอยู่ในอัตลักษณ์ของข่าวเบา (soft News) มักจะมีการนำเสนอข่าวโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องที่จัดกระทำกับข้อมูลให้มีความชัดเจนและมีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้อ่าน อย่างเช่น การรายงานข่าวในอัตลักษณ์ของข่าวอาชญากรรม พบว่า มีลีลาการนำเสนอในแนววรรณกรรมหรือนาฏกรรม โดยส่วนใหญ่จะมักเน้นนำเสนอในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเลื่อม หรือความเสียหาย ซึ่ง Michael ระบุว่าถือเป็นแกนความคิดหลัก (theme) ของอัตลักษณ์ของข่าวอาชญากรรม ส่วนลีลาการนำเสนอในอัตลักษณ์ของข่าวกีฬาที่พบว่ามักจะเน้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันเป็นส่วนใหญ่ ลีลาการเล่าเรื่องที่ใช้คือ การเล่าเรื่องในแนววรรณกรรม ซึ่งสามารถสร้างความเร้าใจให้กับข่าวที่นำมาเล่า

สำหรับข่าวการเมืองแล้ว หากพิจารณาตามหลักการข้างต้นก็จะพบว่า ข่าวการเมืองมีอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของข่าวหนัก นั่นคือ มีการใช้ลีลาการเขียนแบบวัตถุวิสัยหรือตรงไปตรงมา (objective)

ซึ่งต้องประกอบขึ้นจากข้อเท็จจริงล้วน ๆ ไม่มีการอรรถธิบายหรือโยงใยเหตุการณ์เข้ากับเหตุการณ์หรือสถานการณ์อื่น ทั้งนี้ลักษณะการนำเสนอจะมุ่งให้ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจ มากกว่าที่จะมุ่งสนองอารมณ์ความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์

David Tewsbury และ Elizabeth Power (1991) กล่าวว่า ยึดลักษณะของข่าวการเมืองสามารถจำแนกประเภทได้ตามลักษณะของคุณค่าข่าว ซึ่งแบ่งแ่กันเรื่องได้ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. **แก่นเรื่องประเภทความขัดแย้ง (Conflict Theme)** ซึ่งมีรากฐานมาจากหลักการเกี่ยวกับองค์ประกอบของข่าวที่เกี่ยวข้องกับความมีคุณค่าข่าวในเรื่อง "ความขัดแย้ง" โดยมีมุมมองว่า เหตุการณ์ที่เป็นเรื่องปกติธรรมดา หรือ เหตุการณ์ที่เป็นความสงบสันติสุข ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่มื่ออะไรที่น่าสนใจในเชิงข่าว ซึ่งมักพบว่า ลักษณะของเหตุการณ์ดังกล่าวจะไม่ค่อยได้รับเลือกให้เป็นข่าวพาดหัวมากเท่ากับเหตุการณ์ที่เป็นความขัดแย้ง ความไม่ลงรอยกัน (ประชัน วัลลิโก , 2519) ทั้งนี้ในทางการเมืองการเล่าเรื่องในข่าวที่เป็นการนำเสนอในประเด็นของความขัดแย้งนั้น จะหมายถึง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือความขัดแย้งกันระหว่างพรรคฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล เช่น เหตุการณ์การรณรงค์ในทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และเหตุการณ์การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เป็นต้น

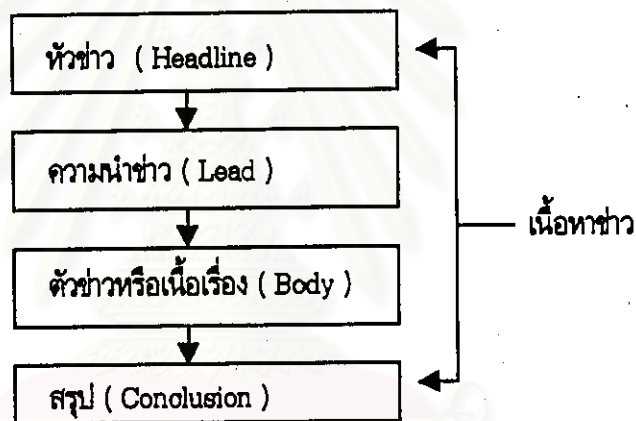
2. **แก่นเรื่องประเภทบุุคคลสนใจ (Human Interest Theme)** หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหลายบุคคล และอาจจะเกิดขึ้นอีกเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้จะต้องเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ประชาชนสนใจใคร่อยากรู้อยากติดตาม ในการพิจารณาว่าเรื่องที่น่ามาเสนอมีความน่าสนใจหรือไม่ต้องทำความเข้าใจก่อนว่าเกิดมาจากการที่ผู้สื่อข่าวเป็นผู้ทำให้เรื่องราวของข่าวนั้นมีความน่าสนใจขึ้นมาเอง ซึ่งโดยเนื้อแท้ของเหตุการณ์อาจไม่มีความน่าสนใจเลยก็ได้ ในทางการเมืององค์ประกอบของข่าวในลักษณะนี้ก็หมายถึง การนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวส่วนตัว ลักษณะบุคลิก การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ หรือแม้แต่เรื่องราวอื่น ๆ ที่อยู่ในความสนใจของผู้อ่านที่มีต่อบุคคลนั้น ๆ

3. **แก่นเรื่องประเภทผลกระทบ (Consequence Theme)** คือการรายงานเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ผลกระทบดังกล่าวจะมีผลในวงกว้าง ส่วนมากข่าวประเภทนี้มักเป็นข่าวประเภทสถานการณ์มากกว่าข่าวประเภทเหตุการณ์ ซึ่งจะตอบสนองความใคร่รู้ได้อย่างฉับพลัน แต่ในข่าวในเหตุการณ์บางประเภทก็มีความสำคัญพอที่จะส่งผลกระทบต่อคนหมู่มาก โดยในทางการเมืองจะหมายถึง เหตุการณ์หรือความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทางการเมือง ที่อาจจะผลกระทบต่อผู้รับสาร หรือประชาชนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทำให้ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อผู้รับสาร เช่น การออกกฎหมาย หรือการตีความหมายของศาล ซึ่งอาจจะผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ เป็นต้น ทั้งนี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจจะมี ความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของผู้อ่านเป็นรายบุคคล หรืออาจจะมี ความสำคัญต่อบุคคลทั่วไป (ประชัน วัลลิโก , 2519)

แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าว

โดยทั่วไปแล้วธรรมชาติของข่าวจะประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ มากมาย แต่จะมีการนำเสนอประเด็นหลัก (main idea) ของเรื่องเพียงประเด็นเดียวเท่านั้น ผู้เขียนจะต้องอธิบายและให้รายละเอียดที่เป็นการสนับสนุนแกนความคิดหลัก (theme) ของเรื่อง ดังนั้นองค์ประกอบในทุก ๆ ส่วนของข่าวจะเขียนขึ้นเพื่อนำมาใช้สนับสนุนแกนความคิดหลักของเรื่อง ซึ่งสามารถเรียบเรียงได้หลากหลายรูปแบบ

ซวรัตน์ เชิดชัย (2530) กล่าวว่า ข่าวแต่ละรูปแบบจะมีโครงสร้างอันประกอบด้วย 1. หัวข่าว (headline) 2. ส่วนเริ่มของเนื้อหาข่าวหรือที่เรียกว่า ความนำ (lead) 3. ส่วนตัวข่าวหรือส่วนเนื้อเรื่อง (body) ซึ่งเป็นส่วนของเนื้อหาข่าวที่จะขยายและอธิบายข้อเท็จจริงลงไปในเรื่องโดยจะเพิ่มเติมจากที่เขียนไว้ในส่วนความนำ และ 4. ส่วนจบหรือท้ายข่าว ซึ่งอาจมีการเขียนแบบสรุปความ (conclusion)

โครงสร้างพื้นฐานของข่าวโดยทั่วไป

หัวข่าว (headline) เป็นส่วนแรกของข่าวที่จะเรียกความสนใจให้กับข่าวแต่ละข่าว ทั้งนี้ลักษณะการเขียนข่าวในส่วนนี้จะเป็นการเขียนแบบสรุปเนื้อหาข่าว โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถประเมินความสำคัญของข่าวนั้นได้ เพียงแค่ใช้การอ่านแบบผ่าน ๆ เท่านั้น ปกติการเขียนหัวข่าวจะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของบรรณาธิการหรือผู้ที่ทำงานด้านบรรณาธิการ Rich (1994) กล่าวว่า หัวข่าว เป็นส่วนที่ให้ภาพรวมของเรื่องราวทั้งหมดของข่าว ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดสำคัญ (Concept) หรือประเด็นหลัก (main point) ของข่าวนั้นได้ Bell (อังโน วิไลวรรณ ธานีฐานันท์ , 2540) กล่าวว่า การเขียนหัวข่าวเป็นการสรุปสาระสำคัญของข่าวจากความเข้าใจ และจากมุมมองของผู้ทำข่าว ซึ่งนอกจากจะเป็นการสรุปสาระสำคัญของข่าวแล้วยังเป็นสิ่งชี้บอกถึงแนวความคิด และทิศทางของการนำเสนอข่าวนั้นๆ ด้วย ทั้งนี้หัวข่าวจะมีหน้าที่สร้างและดึงดูดความสนใจ โดยมักจะเลือกจุดที่เด่นที่สุดจากย่อหน้านำ (lead) มาเป็นหัวข่าว

ความนำ (lead) เป็นส่วนที่เขียนขึ้นเพื่อเรียกความสนใจจากผู้อ่าน และเสนอข้อมูลที่น่าสนใจจากหัวข้อ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงลำดับเวลาที่เกิดขึ้นจริง ความนำข่าวอาจเขียนได้หลายรูปแบบ แต่รูปแบบที่นิยมเขียนมากและเป็นรูปแบบพื้นฐานของการเขียนความนำในข่าว ได้แก่ ความนำแบบสรุปความ (summary Lead) ซึ่งเป็นการเขียนสรุปย่อสาระสำคัญของข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของข่าว ได้แก่ ใคร (who) ทำอะไร (what) ที่ไหน (where) เมื่อไร (when) เพราะเหตุใด (why) และอย่างไร (how) ทั้งนี้การเขียนความนำอาจจะประกอบด้วยองค์ประกอบเพียงตัวใดตัวหนึ่งหรือหลากหลายองค์ประกอบก็ได้

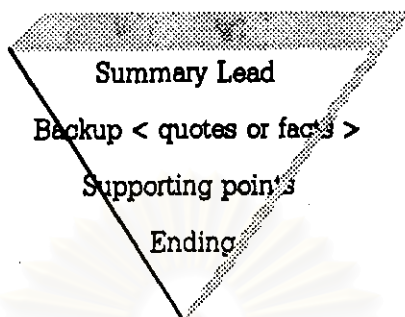
ความนำเป็นส่วนเริ่มเรื่อง (beginning) ซึ่งจะบอกให้ผู้อ่านได้ทราบเรื่องราวที่นำมาเสนอนั้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร สำหรับเรื่องราวที่เป็นข่าวหนักแล้ว การเขียนความนำมักจะเขียนเพียงประโยคเดียวและจะต้องเป็นส่วนที่นำเสนอข้อมูลที่มีความสำคัญมากที่สุดของข่าว โดยปกติแล้วความนำของข่าวหนักมักเป็นการเขียนแบบสรุปความ ซึ่งจะเป็นการสรุปประเด็นหลัก (main point) ของเหตุการณ์ที่ปรากฏขึ้นเป็นข่าว

ส่วนตัวข่าวหรือเนื้อเรื่อง (body) เป็นส่วนที่เขียนเพื่ออธิบายข้อเท็จจริงที่เคยปรากฏแล้วในส่วนของความนำอย่างละเอียด ทั้งนี้เนื้อหาข่าวอาจจะมีขนาดสั้นหรือยาวหลายวรรคตอนก็ได้ โดยในการเขียนเนื้อหาข่าวนั้นจะต้องมีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับความนำ

ส่วนสรุป (conclusion) เป็นส่วนท้ายของข่าวอาจจะมีการเขียนแบบสรุปหรือเป็นการเขียนแบบแสดงความเห็นแรกของข้อเท็จจริงสั้น ๆ ทั้งนี้ส่วนสรุปของข่าวบางข่าวอาจจะเป็นการเขียนถึงข้อสรุปของเหตุการณ์ ซึ่งเป็นเพียงจุดใดจุดหนึ่งของข่าว หรือเป็นการเขียนย้ำข้อเท็จจริงที่มีลักษณะเด่นที่เคยนำเสนอไปแล้วในส่วนของความนำและตัวข่าว (ซวรัตน์ เชิดชัย, 2530) การเขียนข่าวในส่วนสรุปสามารถเขียนได้โดยการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่จะปรากฏขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปประโยคหรือบทพูดก็ได้ การเขียนเพื่อยุติเรื่องอาจจะเป็นการเขียนสรุปเรื่องโดยที่เรื่องราวที่นำมาเขียนสรุปนั้นจะต้องไม่ซ้ำกับข้อมูลที่ได้นำเสนอไปก่อนแล้ว หรืออาจจะเป็นการยุติเรื่องโดยใช้วิธีการเขียนแบบประเมินสถานการณ์ (elaboration) นอกจากนี้ การยุติเรื่องยังสามารถใช้วิธีการเขียนแบบวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็น รวมไปถึงการนำเสนอบทพูดที่เป็นการตอบโต้ของบุคคลในข่าว (Rich, 1994)

โครงสร้างในการเขียนข่าวในหนังสือพิมพ์มีรูปแบบการเขียนหลากหลายรูปแบบมาก แต่รูปแบบการเขียนข่าวที่ได้รับการยอมรับกันมานานแล้วว่าเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการรายงานข่าว คือ โครงสร้างแบบพีระมิดหัวกลับ (inverted pyramid) การเขียนข่าวตามรูปแบบนี้ถือเป็นรูปแบบพื้นฐานของการรายงานข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในข่าวหนัก (hard news) โครงสร้างของพีระมิดหัวกลับจะเริ่มด้วยความนำแบบสรุปความ (summary Lead) ซึ่งเป็นการสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องโดยจะประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐาน คือ ใคร (who) อะไร (what) เมื่อไร (when) ที่ไหน (where) ทำไม (why) แล้วจึงตามด้วยส่วนของ

เนื้อเรื่อง (Body) ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลที่มีความสำคัญมากที่สุดไว้ก่อนเป็นอันดับแรก แล้วจึงค่อยตามด้วยข้อมูลที่มีความสำคัญรองๆ ลงมาตามลำดับ โดยมีรูปแบบดังนี้

โครงสร้างแบบพีระมิตหัวกลับ (Inverted Pyramid Structure)

ลักษณะการเขียนข่าวตามรูปแบบพีระมิตหัวกลับเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาวิจารณ์ในเรื่องของคุณภาพการเขียนกันอย่างมาก ทั้งนี้ Beverley J. Pitts และคณะ (1997) กล่าวว่า โครงสร้างการเขียนข่าวแบบพีระมิตหัวกลับเป็นการมองโครงสร้างการเขียนข่าวในแบบง่าย ๆ เกินไป ซึ่งในความเป็นจริงข่าวในปัจจุบันจะมีโครงสร้างที่ซับซ้อนกว่านั้น แม้ว่าพีระมิตหัวกลับจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ตึจนกระทั่งได้รับการยอมรับว่าเป็นทศนของการเขียนข่าว แต่สำหรับนักข่าวมือใหม่แล้วโครงสร้างแบบนี้ไม่ได้ช่วยให้แนวทางในการสร้างสรรค์ข่าวเท่าไรนัก

Louis Alexander (1975) กล่าวว่า การเขียนข่าวตามรูปแบบพีระมิตหัวกลับเป็นรูปแบบของการเขียนข่าวในอดีตที่เน้นให้ผู้อ่านรับทราบเฉพาะข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงแต่เพียงอย่างเดียว จะไม่มีส่วนประกอบที่เข้าไปตกแต่งหรือให้สีสันเจือปนอยู่เลย อย่างกรณีการรายงานข่าวอุบัติเหตุทางรถ ถ้าเป็นการรายงานข่าวในอดีตจะพบว่า ข่าวจะรายงานให้ทราบเฉพาะชื่อที่อยู่ของผู้ตกเป็นข่าว รวมถึงสถานที่และเวลาที่เกิดเหตุเท่านั้น ซึ่งก็ถือว่าเป็นการรายงานที่มีความสมบูรณ์และเหมาะสมแล้ว แต่มาในยุคปัจจุบันกลับพบว่าลีลาการรายงานข่าวกลับมีการเปลี่ยนแปลงไป นั่นคือ ลักษณะการรายงานจะเป็นการบรรยายให้เห็นถึงฉากของเหตุการณ์ รวมทั้งยังมีการสร้างบรรยากาศภายในข่าวอันจะมีผลต่อการกระตุ้นความสนใจและทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมไปกับข่าวที่นำมาเสนอ การรายงานข่าวในยุคนี้จึงมีรูปแบบการนำเสนอที่เน้นเรียงไปตามทางการเล่าเรื่อง

สภาพความเป็นจริงของข่าวในปัจจุบันมิได้เป็นเพียงการรายงานตามแง่มุมของข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ยังพบว่า ผู้รายงานมีการนำเสนอข่าวในแบบที่เอาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่นำมาเล่า รวมถึงการเข้าไปกำหนดรูปแบบของเหตุการณ์ที่ตกเป็นข่าวก่อนที่จะนำมาเสนอต่อสาธารณชน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ข่าวเป็นเนื้อหาที่ถูกสร้างขึ้นมาจากทัศนะส่วนตัวของผู้รายงาน (ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ, 2531) ทั้งนี้ยังพบว่า การตกแต่งข่าวตามมุมมองของบรรดานักข่าวถือเป็นกระบวนการทำข่าวในขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งข่าวทุกชิ้นที่ผลิตออกมาล้วนจะต้องผ่านกระบวนการสร้างภาพความจริง อันเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยอาศัยกระบวนการ

รับรู้ ติความ การเลือกสรร ประกอบกับกลวิธีและศิลปะในการเล่าเรื่องของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม (วราภรณ์ ชื่อประดิษฐ์กุล , 2540)

Wilson (อ้างใน Carole Rich , 1994) กล่าวว่า ทิศทางการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างแน่นอน โดยในส่วนของเนื้อหา (content) ของข่าวซึ่งจะมีการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่านมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ Donohew (1984) ให้ข้อสังเกตว่า การเขียนข่าวกำลังมีทิศทางการเขียนที่เปลี่ยนไป นั่นคือ สื่การนำเสนอของข่าวมีความโน้มเอียงไปทางการเล่าเรื่องคล้ายตำนาน (myth) มากขึ้น และสื่การเขียนข่าวในลักษณะนี้มีผลต่อกระตุ้นความสนใจ และเร้าใจผู้อ่านได้มากกว่าการเขียนข่าวในแบบตรงไปตรงมา (objective) ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้หนังสือพิมพ์จึงมีการหันเหทิศทางการนำเสนอไปสู่การใช้เทคนิคการเล่าเรื่องมากกว่าการรายงานอย่างตรงไปตรงมา

Rayfield (อ้างใน Bird & Dardenne , 1988) กล่าวว่า ข่าวเป็นความจริงในอดีตเช่นเดียวกับการเล่าเรื่อง (narrative) ซึ่งก็พบว่า ข่าวมีการปรับตัวไปสู่การเล่าเรื่องมากขึ้นเรื่อย ๆ ข่าวเป็นเหมือนการเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ที่มีบทบาทในการถ่ายทอดเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต พร้อมกับความหมายของเหตุการณ์ที่สร้างขึ้นโดยผู้เขียนซึ่งจะแฝงอยู่ในเรื่องราวนั้น ซึ่ง Bird และ Dardenne (1988) ได้แนะนำว่า เรื่องราวของข่าวจะไม่บอกแต่เพียงว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร (tell it like it is) แต่ข่าวจะบอกไปถึงว่าเหตุการณ์ที่นำมาเล่านั้นมีความหมายว่าอย่างไร (tell it like it mean) ซึ่งก็เหมือนกับเรื่องราวที่เป็นตำนานหรือมายาคติ (myth) ดังนั้นข่าวจึงถูกมองว่าเป็นตำนานหรือมายาคติ (myth) เพราะข่าวมีลักษณะการแสดงออกที่คล้ายคลึงตำนาน (myth) หรือนิทานพื้นบ้าน (folklore) ซึ่งจะผสมผสานระหว่างการให้ความบันเทิง และการให้ข้อมูลข่าวสาร

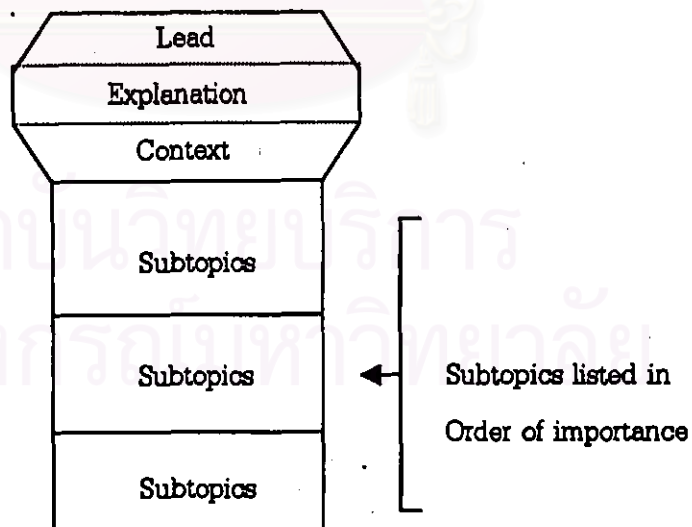
ในความเป็นมายาคติหรือตำนานของข่าว Mead (อ้างใน Bird และ Dardenne, 1991) พบว่า ข่าวเป็นการนำเสนอในสิ่งที่มีมากกว่าข้อเท็จจริง อันได้แก่ ความเชื่อหรือความคุ้นเคยที่ได้รับการกล่อมเกลามาจากสังคม ซึ่งมักจะแฝงมากับข่าวที่ผู้สื่อข่าวนำมารายงาน ยกตัวอย่างเช่น การรายงานข่าวอาชญากรรม , พฤติกรรมที่ผิดปกติ หรือประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองที่มักปรากฏให้เห็นบ่อยมากในหน้าหนังสือพิมพ์ ทั้งๆ ที่ไม่ได้อยู่ในความสนใจหรือความต้องการของผู้อ่านเท่าไรนัก แต่ผู้สื่อข่าวก็ยังคงเลือกที่จะนำเสนอ เนื่องจากผู้สื่อข่าวมีความเชื่อว่าข่าวในประเด็นดังกล่าวจะตรงกับความต้องการของผู้อ่านในสังคมนั้น ๆ

จากรายงานของ American Society of Newspaper Editor Literary Committee ในปี 1993 ได้บันทึกว่า โครงสร้างการเขียนข่าวแบบพีระมิดหัวกลับไม่มีผลทำให้ผู้รับสารเกิดความสนใจได้ ทั้งนี้เมื่อมีการทดสอบโดยการเปรียบเทียบรูปแบบการเขียนข่าวใน 4 รูปแบบ ก็พบว่า รูปแบบการเขียนข่าวแบบพีระมิดหัวกลับได้รับความสนใจจากผู้อ่านน้อยที่สุด และการค้นพบครั้งนี้เองที่มีผลต่อการกระตุ้นให้นักข่าวหรือนักเขียนมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการเขียนข่าวที่มีความซับซ้อนมากขึ้น คือ การเขียนในแบบ flashight ทั้งนี้

ความแตกต่างระหว่างโครงสร้างแบบ Flashlight และโครงสร้างแบบพีระมิดหัวกลับ คือ ส่วนเริ่มเรื่องหรือความนำ (lead)

Beverley J. Pitts และคณะ (1997) ตั้งข้อสังเกตว่า โครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าวในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากโครงสร้างเดิมโดยได้พัฒนาสู่โครงสร้างข่าวที่เรียกว่า Flashlight หรือกระบอกลไฟฉาย ซึ่งเป็นโครงสร้างที่มีความซับซ้อน (complex) เหมาะสมกับความผันแปรของข่าวในปัจจุบัน สาเหตุที่ทำให้ลักษณะการรายงานข่าวมีความซับซ้อนมากขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการที่สื่อมีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นในเรื่องของเวลาและการพยายามที่จะดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคข่าวสารในปัจจุบัน

การเขียนข่าวแบบ Flashlight จะมีความซับซ้อนกว่าการเขียนข่าวในรูปแบบพีระมิดหัวกลับ ลักษณะการเขียนข่าวแบบ Flashlight จะมีโครงสร้างคล้ายกระบอกลไฟฉายนั่นคือ ส่วนบนสุดจะเป็นหัวของกระบอกลไฟฉาย ซึ่งจะประกอบด้วย ส่วนของความนำของข่าว (lead) และส่วนที่เป็นการอธิบายถึงรายละเอียด รวมถึงบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าวหลัก ส่วนหัวของกระบอกลไฟฉายจะทำหน้าที่ดึงดูดและกระตุ้นความสนใจ โดยจะแสดงให้เห็นผู้อ่านได้ทราบถึงประเด็นสำคัญสูงสุดของข่าว การเริ่มเรื่องในลักษณะนี้จะช่วยกระตุ้นความสนใจได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันผู้อ่านมีความต้องการบริบทข้อมูลที่เป็นบริบท (context) ของข่าวโดยที่ข้อมูลที่บริบทที่สำคัญของเรื่องก็ยังคงดำรงอยู่ ดังนั้นจึงทำให้ข้อมูลทั้งในส่วนที่เป็นบริบทและที่เป็นสาระสำคัญถูกผสมผสานปะปนกัน ผู้อ่านจึงมีความต้องการที่จะมองเห็นข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญของเรื่องด้วย และในการเขียนข่าวตามโครงสร้างแบบ Flashlight ก็มีรูปแบบการเขียนดังนี้

โครงสร้างพื้นฐานของข่าวแบบ Flashlight

จากแผนผังข้างต้นจะสังเกตได้ว่า ความนำ (lead) ยังคงถูกใช้ในการเริ่มเรื่องของโครงสร้างแบบ Flashlight ซึ่งสามารถเขียนด้วยประโยคเพียงประโยคเดียว หรือหนึ่งย่อหน้า หรือหลายย่อหน้าก็ได้ ทั้งนี้ในการเขียนความนำจะต้องทำให้ผู้อ่านสามารถที่จะเข้าใจได้ว่าเรื่องราวที่ปรากฏนั้นกำลังพูดถึงเรื่องอะไร โดยความนำจะทำหน้าที่เหมือนลำแสงของไฟฉายซึ่งจะต้องส่องไปที่ประเด็นสำคัญของเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นถึงสาระที่สำคัญของข่าวนั้น

ส่วนที่ 2 ส่วนของการอธิบายเรื่อง (explanatory layer) เป็นการขยายความประเด็นสำคัญที่ถูกนำเสนอในความนำ ซึ่งจะประกอบด้วยข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและตรงประเด็นข่าวที่ต้องการจะเน้นให้ความสำคัญ นอกจากนี้ยังเป็นส่วนที่บรรจุข้อมูลที่สามารถตอบคำถามที่เกิดขึ้นในใจของผู้อ่านได้อย่างทันทีทันใด โดยในส่วนของการอธิบายเรื่องนี้อาจจะประกอบด้วยประโยคหลาย ๆ ประโยคที่เป็นข้อมูลที่ตรงประเด็น ตัวอย่างเช่น ในการรายงานข่าวอุบัติเหตุ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อ และภัยอันตรายที่เกิดขึ้นของผู้เคราะห์ร้ายนั้นจะต้องถูกนำเสนอในส่วนนี้

ส่วนที่ 3 คือ ส่วนของบริบทของข่าว (context layer) จะประกอบด้วยข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเพิ่มเติมซึ่งจะใส่เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับประเด็นที่นำเสนอไปแล้วในส่วนของความนำได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูลทางสถิติต่าง ๆ ทั้งนี้เป้าหมายของส่วนที่เป็นบริบทจะมุ่งใช้เป็นการรองรับการอ้างอิงข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นการสนับสนุนประเด็นที่นำเสนอ

และส่วนที่ 4 คือ ส่วนที่เป็นประเด็นปลีกย่อยหรือหัวเรื่องย่อย (subtopics) ต่างๆ ที่ผู้เขียนพยายามนำมาเชื่อมโยงให้มีความเกี่ยวข้องกับข่าวที่นำมาเสนอ ทั้งนี้หากในข่าวหนึ่งๆ ประกอบด้วยหัวเรื่องย่อยหลายประเด็นก็จะยึดหลักการลำดับเรื่องตามลำดับความสำคัญเป็นเกณฑ์

โครงสร้างแบบ Flashlight ซึ่งเป็นการปรับปรุงมาจากการเขียนข่าวในแบบพีระมิดหัวกลับนั้น แม้ว่ารูปแบบภายนอกจะมีความแตกต่างกัน แต่โดยคุณลักษณะแล้วยังคงเหมือนกัน คือ ยังมุ่งเน้นการนำเสนอข้อมูลที่มีความตรงประเด็น เน้นเสนอเฉพาะสาระสำคัญของเรื่อง ลีลาการเขียนจะไม่มีการตกแต่งหรือให้สีสันต่อผู้อ่าน เนื่องจากการเขียนข่าวในโครงสร้างแบบพีระมิด และแบบ Flashlight มีเป้าหมายสำคัญที่เหมือนกันคือ มุ่งถ่ายทอดเฉพาะจุดสำคัญของข่าวอย่างรวดเร็ว และตรงประเด็น ซึ่งนั้นก็หมายความว่า จะต้องตอบคำถาม ใคร (who) ทำอะไร (what) ที่ไหน (where) อย่างไร (how) เมื่อไร (when) ทำไม (why) และจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป (what next) ซึ่ง Beverley J. Pitts และคณะ (1997) ได้กล่าวว่า กลไกการเขียนข่าวจะมีการพัฒนาจากรูปแบบพีระมิดหัวกลับไปสู่การเขียนข่าวแบบ flashlight มากขึ้นเรื่อย ๆ

จากหลักการต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์จะให้ความสำคัญไปที่การนำเสนอประเด็นซึ่งผู้เขียนต้องการเน้น ดังนั้นในการดำเนินเรื่องของข่าว

จึงต้องเป็นการเขียนเพื่อสนับสนุนประเด็นที่ผู้สื่อข่าวเชื่อว่าเป็นสาระสำคัญสูงสุดของข่าวนั้น โดยหลักเกณฑ์ในการลำดับเรื่องในส่วนเนื้อเรื่อง (body) คือ นำเสนอข้อมูลที่ตรงประเด็นซึ่งมีความสำคัญมากที่สุดเป็นอันดับแรก แล้วจึงติดตามด้วยข้อมูลที่มีความสำคัญรองๆ ลงมาตามลำดับ ทั้งนี้สังเกตได้ว่า ลักษณะการเขียนข่าวตามแบบโครงสร้างพื้นฐานข่าวนี้จะมีลักษณะคล้ายคลึงการเขียนแบบสรุปเรื่อง

รูปแบบการเขียนข่าวที่น่าสนใจอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การเขียนข่าวโดยใช้ลีลาการเขียนแบบการเล่าเรื่อง (narrative writing style) ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในการเล่าเรื่องในข่าว Rich (1994) กล่าวว่า เทคนิคการเขียนข่าวแบบการเล่าเรื่อง (storytelling techniques) กำลังได้รับความนิยมและได้รับการยอมรับจากบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ใหญ่ ๆ Rich กล่าวว่า ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่มักจะคิดว่าเทคนิคการเล่าเรื่อง (storytelling) จะเป็นเทคนิคที่สงวนไว้เฉพาะการเขียนข่าวในเชิงสารคดีเท่านั้น แต่สิ่งที่พบในปัจจุบันก็คือ Storytelling Techniques ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการเขียนข่าวทั้งที่เป็นข่าวประเภทอาชญากรรม ข่าวศาล รวมถึงข่าวประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า กระบวนการเขียนข่าวประเภทข่าวหนักมีความโอนเอียงไปในทิศทางของลีลาการเขียนข่าวแบบการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่อง (storytelling) ในข่าวโดยพื้นฐานแล้วจะให้ความสำคัญต่อลีลาการเขียนใน 2 รูปแบบ คือ

1. ลีลาการเขียนแบบบรรยาย (Descriptive Writing Style) เป็นการเขียนในลักษณะที่ทำให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพของเหตุการณ์ที่นำมาเล่าได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยจะเน้นนำเสนอข้อมูลที่ให้รายละเอียด ทั้งนี้ลีลาการเขียนแบบบรรยายยังมีการบรรยายให้ทราบถึงตัวละคร , ฉาก และเหตุการณ์ต่าง ๆ ของเรื่อง

2. ลีลาการเขียนแบบการเล่าเรื่อง (Narrative Writing Style) เป็นการบอกให้ผู้อ่านได้ทราบถึงเรื่องราวที่เป็นการกระทำ (action) ของตัวละคร รวมถึงคำพูดและความรู้สึกต่าง ๆ ของตัวละคร ดังนั้นเนื้อเรื่อง (body) ของข่าวจึงอาจถูกเรียกว่า Narrative การเขียนแบบเล่าเรื่องเป็นการประกอบเหตุการณ์ขึ้นใหม่และจะต้องทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกเหมือนได้อยู่ร่วมกับเหตุการณ์ที่ตกเป็นข่าวนั้น การเขียนแบบเล่าเรื่องจะมีทั้งการใช้บทพูด (dialogue) และการอธิบายและเกร็ดประวัติเล็ก ๆ น้อย ๆ ทั้งนี้ที่มีโอกาส การเขียนข่าวแบบการเล่าเรื่องจะมีโครงเรื่อง (plot) พื้นฐานซึ่งประกอบด้วย 1. ส่วนเริ่มเรื่อง (beginning) 2. ตอนกลางของเรื่อง หรือส่วนการพัฒนาเนื้อเรื่อง (middle) และ 3. จุดสูงสุดของเรื่อง (climax)

เทคนิคการเล่าเรื่อง (narrative techniques) เป็นการเขียนแบบ Narrative โดยจะเชื่อมโยงระหว่างการอธิบายที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรม (show-in-action), บทพูด (dialogue), โครงเรื่อง (plot) ซึ่งมีการลำดับเรื่องตามลำดับเวลาหรือเหตุการณ์ และการประกอบเหตุการณ์ขึ้นใหม่ ทั้งนี้ Rich ย้ำว่าลีลาการ

เขียนแบบเล่าเรื่องไม่ใช่เรื่องที่แต่งขึ้นเองเหมือนนวนิยาย (fiction) การเขียนในลีลาดังกล่าวยังคงถือว่าเป็นชาว
ได้เนื่องจากการเขียนแบบเล่าเรื่องยังคงยึดมั่นกับข้อเท็จจริง (fact) ถึงแม้ว่าเรื่องราวนั้นอาจจะให้วรรณรส
เหมือนนวนิยาย (novel)

Beverly J. Pitts และคณะ กล่าวว่า รูปแบบการรายงานข่าวแบบการเล่าเรื่อง (narrative) ที่ได้รับ
ความนิยมมากในปัจจุบัน คือ การใช้วิธีการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาหรือเหตุการณ์ ซึ่งในส่วนของความ
นำ (lead) จะเป็นการเกริ่นนำถึงเรื่อง (subject), ตัวละคร (character) และจุดเน้นสำคัญของเรื่อง นอก
จากนี้การเล่าเรื่องอาจจะมีการบรรยายให้ทราบถึงภูมิหลังของข่าว การดำเนินเรื่องตามรูปแบบการเล่าเรื่องจะเน้น
ถึงความต่อเนื่องของลำดับเหตุการณ์เป็นสำคัญ

ลักษณะการรายงานข่าวตามแนวทางการเล่าเรื่อง หากสังเกตก็จะพบว่า มีลักษณะการเขียนดำเนิน
เรื่องแบบพีระมิดหัวตั้ง นั่นคือ จะลำดับเรื่องตามเวลาเช่นเดียวกับการเขียนนวนิยาย (fiction) โครงสร้างการ
เขียนข่าวแบบนี้จะยังมีลักษณะคล้ายกับการเขียนข่าวตามรูปแบบนาฬิกาทราย (hourglass) ซึ่งจะเปิดเรื่องด้วย
ความนำประเภทสรุปความ (summary) ที่เป็นการนำเสนอประเด็นข่าวที่สำคัญที่สุดของเรื่อง ตามด้วยข้อมูล
ที่นำมาใช้สนับสนุนประเด็นที่ถูกนำเสนอไปแล้วในส่วนของความนำ และการเขียนโดยให้ภาพรวมของข่าวทั้งหมด
ก่อนที่จะพัฒนาไปสู่ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่องซึ่งจะดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา

นอกเหนือจากการดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์แล้ว รูปแบบการรายงานข่าวแบบการเล่าเรื่องยังมี
ปรากฏให้เห็นอีกหลากหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการรายงานแบบแบ่งเนื้อเรื่องออกเป็นตอน ๆ ตามความ
ต้องการของผู้เขียน ซึ่ง ฌองปีแอร์ (อังโน วัลยา วิวัฒน์ศร , 2532) เรียกรูปแบบการเขียนตามลักษณะ
ดังกล่าวว่า การลำดับเรื่องโดยแบ่งเป็นดับบท

Rich (1994) กล่าวว่า การเขียนข่าวโดยใช้เทคนิคการแบ่งเรื่องเป็นตอนๆ (Section Techniques)
จะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการรายงานข่าวแบบเจาะลึก ทั้งนี้คุณลักษณะสำคัญของ Section
Techniques คือการจัดแบ่งเนื้อหาในข่าวให้แยกออกจากกันเป็นส่วนๆ โดยในแต่ละส่วนก็จะประกอบด้วย
ความนำ (lead) หรือหัวข่าวรอง (subhead) ในขั้นของการลำดับ Section ในข่าวสามารถที่จะลำดับได้หลากหลาย
หลายวิธี แต่วิธีที่นิยมนำมาใช้ในลำดับเรื่องโดยส่วนใหญ่ คือ การดำเนินเรื่องตามกรอบของเวลา ซึ่งจะเริ่ม
ลำดับเรื่องตั้งแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ตามด้วยการเขียนถึงภูมิหลังข่าวที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต แล้วจึง
กลับเข้าสู่เหตุการณ์ที่เป็นเรื่องในปัจจุบัน และจะยุติเรื่องด้วยการรายงานให้ทราบถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

แม้ว่าการลำดับเรื่องตามรูปแบบ Section Techniques จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้หลากหลายรูปแบบ
แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในส่วนที่เป็นจุดเริ่มเรื่องซึ่งเรียกว่า Nut Graph จะต้องเป็นการเปิดเรื่องโดยการ
อรรถธิบายให้ผู้อ่านได้ทราบด้วยว่า ทำไมผู้เขียนจึงได้เลือกเหตุการณ์ดังกล่าวมานำเสนอเป็นข่าว

แนวความคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่อง (Narrative) หมายถึง การบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือเหตุการณ์ที่สร้างขึ้นเอง ซึ่งบุคคลหนึ่งนำไปถ่ายทอดยังอีกบุคคลหนึ่งโดยอาศัยภาษาพูด ภาษาเขียน หรือแม้แต่ภาษาสัญลักษณ์ใช้เป็นสื่อในการเล่าเหตุการณ์เรื่องราวดังกล่าว ดังนั้นเมื่อสื่อใดก็ตามที่มีบทบาทในการรายงานเหตุการณ์ ก็สามารถที่จะนำเอาวิธีการของการเล่าเรื่องมาใช้เพื่อถ่ายทอดเหตุการณ์ได้ทั้งสิ้น นอกจากนี้ รูปแบบของการเล่าเรื่องก็ยังสามารถกระทำได้ในหลายลักษณะ ยกตัวอย่างเช่น การเล่าเรื่องในนวนิยาย เรื่องสั้น ประวัติศาสตร์ ละคร อัดชีวประวัติ และรวมถึงการรายงานข่าว เป็นต้น

ทั้งนี้ การเล่าเรื่องมีประโยชน์ต่อการช่วยให้มนุษย์สามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ได้ การเล่าเรื่องจะถูกนำมาใช้ในการอธิบายโดยไม่จำกัดรูปแบบและไม่จำกัดประเภทของสื่อไม่ว่าจะเป็นนวนิยาย, ละครโทรทัศน์, ปรากฏา, โฆษณา, การพูดคุยกันในชีวิตประจำวัน รวมถึงการรายงานข่าว (Luoaites และ Condit, 1985) และรูปแบบการเล่าเรื่องยังเป็นวิธีการนำเสนอที่ช่วยให้มนุษย์มีความเข้าใจและอธิบายเกี่ยวโลกใบนี้ได้ด้วย ซึ่ง Murray (อ้างใน Beverley J.Pitts และคณะ, 1997) ได้อธิบายว่า การเล่าเรื่องก็คือ วิธีการทางธรรมชาติของเรื่องเล่า (telling stories) ทิลลี (1991 อ้างใน ฉลองรัตน์ ทิพย์พิมาณ, 2539) กล่าวว่า การเล่าเรื่องเป็นการก้าวข้ามจากการศึกษาเนื้อหาไปสู่ความเข้าใจในโครงสร้างของการเล่าเรื่อง (structure) และวิธีการเล่าเรื่อง (process) ของสื่อแต่ละชนิด ซึ่งประเภทของการเล่าเรื่องที่ได้รับการนำมาศึกษามีอยู่หลายชนิดทั้งนิทาน นิยาย ภาพยนตร์ และการรายงานข่าว

ในการจะพิจารณาว่า ข่าวเป็นการเล่าเรื่องหรือไม่นั้น Bird และ Dardenne (1991) อธิบายว่า ขึ้นอยู่กับลักษณะของข่าวว่าจะมีการนำเสนอในรูปแบบของเรื่องราว (story) หรือไม่ หากการรายงานข่าวมีลักษณะการนำเสนอที่บอกให้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการบันทึกเหตุการณ์ที่ปรากฏขึ้นจริงพร้อมกับการใช้สำนวนโวหารรวมทั้งมีการเขียนอย่างมีโครงสร้าง และที่สำคัญคือ การเขียนนั้นสามารถสร้างผลกระทบต่อผู้อ่านได้ ก็จะต้องว่าการรายงานข่าวนั้นคือ การเล่าเรื่อง (storytelling)

Confield (1988) ให้นิยามมองว่า ข่าวเป็นการเล่าเรื่องประเภทหนึ่งซึ่งมีการนำเสนอในแบบง่ายๆ นั่นคือ ข่าวมีการเล่าเรื่องโดยใช้กระบวนการบรรจุข้อมูลที่มีปรากฏให้เห็นอยู่แล้วในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีการลำดับหรือมีวิธีการเล่าเรื่องที่คล้าย ๆ กัน คือ ลำดับเรื่องโดยเริ่มจากจุดเริ่มเรื่อง และติดตามด้วยส่วนที่เป็นการพัฒนาเนื้อเรื่อง แต่จะแตกต่างจากข่าวตรงที่ข่าวจะไม่มีในส่วนที่เป็นจุดจบของเรื่อง ซึ่งในการเล่าเรื่องจะมีในส่วนนี้

Bird และ Dardenne (1991) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การรายงานข่าวจัดเป็นการเล่าเรื่องประเภทหนึ่ง เนื่องจากข่าวจัดเป็นส่วนหนึ่งของความจริงที่เกิดขึ้นในอดีตอันมีความเกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรม การลำดับ

เรื่องและการสร้างเรื่องจึงถือเป็นวัฒนธรรมในเชิงข่าวโดยมีเป้าหมายที่จะเล่าเรื่องราวของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งจะผสมผสานไปกับการสร้างเรื่องราวประกอบกันไปด้วย ดังนั้นการรายงานข่าวจึงถือเป็นการนำเสนอในรูปแบบของการบรรยาย Bell (1992) กล่าวว่า การเล่าเรื่องในข่าวมีลักษณะที่พิเศษกว่าการเล่าเรื่องประเภทอื่นๆ คือเป็นงานเขียนที่มีโครงสร้าง มีทิศทางและมีเป้าหมาย ทั้งนี้ยังสามารถแสดงข้อคิดเห็นต่างๆ ได้ด้วย

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า หากการรายงานข่าวใช้ลีลาการเขียนโดยเน้นหรือให้ความสำคัญไปที่ความเป็นเรื่องราว (story) ของเหตุการณ์ที่นำมาเล่ามากกว่าที่จะสนใจเฉพาะการเล่นประเด็นที่เป็นสาระสำคัญสำคัญของเรื่อง ประกอบกับการใช้ลีลาภาษาที่เป็นภาพพจน์ เช่น ไวยากรณ์ และสำนวนต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อนำมาใช้ตกแต่งเหตุการณ์ที่ผู้เขียนนำมาเล่าเป็นข่าว อันจะมีผลกระทบต่อจิตใจของผู้อ่าน รวมทั้งจะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในเหตุการณ์และเห็นภาพของเหตุการณ์ได้โดยง่าย ก็จะถือว่าข่าวก็คือ การเล่าเรื่องในลักษณะหนึ่งซึ่งจะมีลีลาการนำเสนอคล้ายคลึงนวนิยายหรือเรื่องแต่ง (fiction) ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. ตัวละคร (character) เป็นองค์ประกอบที่เน้นไปที่ตัวบุคคลหรือผู้ตกเป็นข่าว
2. ฉาก (setting) เป็นองค์ประกอบที่เน้นบรรยายถึงเวลาและสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์อย่างละเอียด
3. บทพูด (dialogue) เป็นองค์ประกอบที่เน้นไปที่คำพูดของตัวละคร ซึ่งต้องการที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ของเรื่องที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกใกล้ชิดกับเหตุการณ์มากขึ้น การใช้บทพูดในการเขียนข่าวเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวละครได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น ทั้งในแง่ของบุคลิกลักษณะ พฤติกรรม รวมไปถึงความคิดของตัวละคร
4. การกระทำ (action) เป็นการกล่าวถึงการแสดงพฤติกรรมของตัวละคร องค์ประกอบนี้ผู้เขียนจะเน้นบรรยายโดยพยายามเลือกใช้คำที่สามารถทำให้ผู้อ่านเห็นถึงอากัปกริยาต่าง ๆ ของผู้แสดงได้ชัดเจน ซึ่งการแสดงพฤติกรรมของตัวละครเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เหตุการณ์ปรากฏขึ้น และการแสดงพฤติกรรมของตัวละครจะทำให้ผู้อ่านสามารถที่เข้าใจถึงลักษณะของมนุษย์

การศึกษาเกี่ยวกับการเล่าเรื่องในข่าว Michael Confield (1991) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการเล่าเรื่องในข่าวหนังสือพิมพ์กรณีเหตุการณ์ Watergate พบว่า ผู้สื่อข่าวของสหรัฐอเมริกามีการรายงานเหตุการณ์ตามแนวทางการเล่าเรื่อง การให้ความหมายเกี่ยวกับ "การเล่าเรื่อง" ตามมุมมองของ Confield หมายถึง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครในพฤติกรรมหนึ่ง ๆ (action) โดยมีโครงเรื่องที่ใช้วิธีการลำดับเรื่องตามเหตุการณ์ อันประกอบด้วย ส่วนเริ่มเรื่อง (beginning) ตอนกลางของเรื่อง (middle) และตอนจบ (end) การเล่าเรื่องมีส่วนทำให้ข่าวมีความน่าสนใจมากขึ้น ทั้งนี้เพราะรูปแบบของการเล่าเรื่องมีการนำเสนอตามแนวละคร (dramatic) หนังสือพิมพ์สามารถเชื่อมั่นในหลักการของการเล่าเรื่องได้ว่าจะสามารถช่วยให้ข้อมูลที่ปรากฏในข่าวสามารถที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ได้

Cornfield (1991) กล่าวว่า การวิเคราะห์ข่าวได้ตามโครงสร้างการเล่าเรื่องจะประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 6 ลักษณะ คือ

1. กรอบความคิด (Frame)

Garnson (อ้างใน Cornfield , 1991) กล่าวว่า ลักษณะการรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวโดยทั่วไปแล้ว มักจะเป็นการรายงานประเด็นข่าวภายใต้กรอบของเรื่องนั้น (story frame) ซึ่งกรอบดังกล่าวก็จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแกนความคิด (theme) ของเรื่องที่กำลังเป็นวิวัฒนาการของการเล่าเรื่อง ทั้งนี้วิวัฒนาการของการเล่าเรื่อง หรือ แกนความคิด และกรอบของการเล่าเรื่องยังมีผลผลักดันให้เกิดผลกระทบต่อระบบความคิดของผู้รับสารได้ โดยผู้รับสารอาจจะเกิดความคิด หรือพูดถึงประเด็นข่าวการเมืองตามแนวทางที่สื่อ นำมารายงาน ซึ่งเราเรียกปรากฏการณ์เช่นนี้ว่า ผลกระทบจากการกำหนดกรอบความคิด (framing effect)

2. แกนเรื่อง (Theme)

แกนเรื่อง หมายถึง ความคิดรวบยอดที่ดำรงอยู่ในเรื่องราวที่ผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเล่าเรื่อง เป็นส่วนที่บ่งชี้ความหมายสำคัญของเรื่องและผู้เขียนต้องการจะสื่อไปยังผู้รับสาร การทำความเข้าใจแกนเรื่องสามารถสังเกตได้จากองค์ประกอบต่างๆ ในการเล่าเรื่อง เช่น ชื่อเรื่อง ลักษณะตัวละคร คำนิยาม คำพูด หรือสัญลักษณ์พิเศษที่ปรากฏในเรื่องที่นำมาเล่า แกนเรื่องถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการเล่าเรื่อง ทั้งนี้แกนเรื่องสามารถใช้ได้ในสองความหมาย คือ ความคิดที่เป็นศูนย์กลางของเรื่อง และจุดมุ่งหมายอันเป็นศูนย์กลางของเรื่อง

เพลิตตา (2534) กล่าวว่า แกนเรื่อง คือ ความคิดเห็นของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องนั้น และความคิดเห็นดังกล่าวก็คือ ความหมายที่นักเขียนประสงค์ที่จะสื่อไปยังผู้อ่าน แกนเรื่องไม่ใช่สิ่งที่ได้มาด้วยการคิดไว้ล่วงหน้าเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะได้จากการค้นพบระหว่างกระบวนการทำงาน ทั้งนี้เนื่องจากแกนเรื่องไม่ได้ดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่แกนเรื่องจะมีความสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ ของเรื่องด้วย ไม่ว่าจะเป็น ตัวละคร โครงเรื่อง ฉาก มุมมอง และแบบวิธีการเขียน

3. โครงเรื่อง (Plot)

โครงเรื่องเป็นวิธีการที่ผู้เขียนนำมาใช้ในการเล่าเรื่อง และจัดแจงกับเหตุการณ์ที่ปรากฏขึ้น โดยปกติแล้วโครงเรื่องโดยทั่วไปจะมีการลำดับเหตุการณ์ในการเล่าเรื่อง 5 ขั้นตอน คือ 1. เริ่มเรื่อง 2. พัฒนาเหตุการณ์ 3. ภาวะวิกฤต 4. ภาวะคลี่คลาย 5. การยุติเรื่อง แต่สำหรับโครงเรื่องพื้นฐานในการเล่าเรื่องในข่าวจะประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1. เริ่มเรื่อง 2. พัฒนาเรื่อง 3. การยุติเรื่อง

โครงเรื่องจะประกอบด้วยความขัดแย้งของบางสิ่งบางอย่างที่สร้างขึ้นเพื่อกระตุ้นความสนใจให้กับเรื่องที่น่ามาเล่า , ความตริ่งใจ และการสร้างอารมณ์ให้เกิดขึ้นกับผู้อ่าน ความขัดแย้งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความขัดแย้งที่เกิดจากเหตุภายนอก นั่นคือ ระหว่างตัวละครด้วยกันเอง หรือระหว่างตัวละครกับสถานที่ และความขัดแย้งที่เกิดจากเหตุภายใน นั่นคือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในใจของตัวละคร การสร้างภาวะขัดแย้งให้เกิดขึ้นในเรื่องจะช่วยให้เหตุการณ์ที่น่ามาเล่าสามารถตริ่งใจ และทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจที่จะติดตามผลของเหตุการณ์นั้น Aristotle กล่าวว่า โครงเรื่องที่ดีย่อมจะต้องสามารถเชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่างภายในเรื่องให้เคลื่อนไปในทิศทางที่สอดคล้อง

โดยทั่วไปโครงเรื่องจะหมายถึง การลำดับเหตุการณ์ที่ประกอบเข้าเป็นเรื่อง ลักษณะโครงเรื่องมักจะมีการดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ฉอม-ปีแอร์ (อังใน วัลยา วิวัฒน์ศร , 2532) กล่าวว่า วิธีการลำดับเรื่องโดยส่วนใหญ่ที่นิยมนำมาใช้ในการดำเนินเรื่องนั้น มี 3 วิธี คือ

3.1 ลำดับเรื่องโดยแบ่งเป็นตัวบท คือ การแบ่งเรื่องออกเป็นตอน ๆ ตามความต้องการของผู้แต่ง ดังนั้นจึงสามารถเห็นความต่อเนื่องขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่ชัดเจน ซึ่งประกอบขึ้นเป็นโครงเรื่อง โดยในแต่ละตอนจะกำหนดขอบเขตความสอดคล้องและความขัดแย้งของตอน ๆ นั้น

3.2 ลำดับเรื่องตามสาเหตุ เป็นการลำดับเรื่องที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด การดำเนินเรื่องจะจับหน้าไปด้วยกลไกของความเป็นเหตุเป็นผล โดยเหตุการณ์หนึ่งนำมาซึ่งผลสืบเนื่องสู่อีกเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ

3.3 ลำดับเรื่องตามลำดับเวลา การดำเนินเรื่องตามวิธีนี้สามารถพบเห็นได้ในชีวิตจริงและงานเขียนที่เป็นการบันทึกเหตุการณ์

3.4 ลำดับเรื่องโดยวิธีประสานเรื่อง เป็นการนำเสนอเหตุการณ์หลักเหตุการณ์หนึ่งที่มีความสัมพันธ์ในหลายรูปแบบกับเหตุการณ์รองหลาย ๆ เหตุการณ์ ตัวเอกในเรื่องจะมีหลายตัว โครงเรื่องก็จะแบ่งย่อยออกช่วงเหตุการณ์ต่าง ๆ ก็จะแตกกิ่งก้านสาขาทำให้เรื่องมีความซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้การเรียงร้อยช่วงเหตุการณ์สามารถเรียงได้ 3 วิธี ได้แก่

3.4.1 การเรียงเรื่อง หมายถึง การเรียงช่วงเหตุการณ์ตามลำดับ 1,2,3

3.4.2 การแทรกเรื่อง หมายถึง การเล่าเรื่องหนึ่งแล้วมีการแทรกตัวเข้าไปในเรื่องเล่าเรื่องเดิมและเมื่อเล่าเรื่องราวอีกเรื่องก็จะนำเรื่องราวนั้นไปเล่าในอีกเรื่องราวนั้น การลำดับเหตุการณ์จะเป็นไปในลักษณะ 1,2,1

3.4.3 การสลับเรื่อง คือ การสลับเรื่องเมื่อช่วงเหตุการณ์ต่อเนื่องตามลำดับ 1,2,3,1.... หรือในกรณีที่ซับซ้อนกว่านั้นจะมีการสานเรื่องราวต่าง ๆ สลับไปมา

นอกจากนี้ โครงเรื่องของการเล่าเรื่องยังประกอบด้วยเค้าโครงของเรื่อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เรียกว่า โครงเรื่องหลัก (main plot) และส่วนที่เรียกว่า โครงเรื่องย่อย (sub-plot) โดยในกระบวนการสร้างโครงเรื่องนั้น ผู้เขียนจำเป็นต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างโครงเรื่องย่อยๆ ด้วย ทองสุก เกตุโรจน์ (2519) กล่าวว่า การสร้างความขัดแย้ง (Conflict) ให้กับเรื่องก็นำมาเล่าจัดเป็นองค์ประกอบที่ค่อนข้างมีความสำคัญมาก ซึ่งในการเล่าเรื่องเชิงวรรณกรรมในข่าวการเมืองความขัดแย้งที่สร้างขึ้นมานั้น มักเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเอง

4. ฉากของการเล่าเรื่อง (Scene)

ฉาก (Scene) คือ เวลา และสถานที่ ที่เกิดเหตุการณ์ ฉากจัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการเล่าเรื่อง ทั้งนี้เพราะการเล่าเรื่องคือ การถ่ายทอดเหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่องกัน และเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกันนั้นจะปรากฏขึ้นโดยปราศจากสถานที่ไม่ได้ นอกจากนี้ฉากยังมีความสำคัญในการบ่งบอกถึงความหมายบางอย่างของเรื่อง และมีอิทธิพลต่อความคิดหรือการกระทำของตัวละครได้ด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ การสร้างฉากอาจจะต้องอาศัยวิธีการหลายอย่าง เช่น คำบรรยายของผู้เล่า การใช้ภาษาถิ่นของตัวละคร หรือการกล่าวถึงประเพณีของท้องถิ่น เพื่อให้ทราบว่าเรื่อง หรือเหตุการณ์นั้นเกิดในเวลาใด และที่ไหน หรืออาจใช้ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ (ทองสุก เกตุโรจน์, 2519) ดังนั้นการกำหนดฉากของการเล่าเรื่องในข่าว จะเป็นการนำเสนอในลักษณะของการสร้างฉากโดยอาศัยสื่อที่เป็นภาษาเขียน และภาษาสัญลักษณ์ มาช่วยขยาย หรืออธิบายภาพของฉากในเหตุการณ์ที่นำมาเล่า ทั้งนี้ "สัญลักษณ์" ที่นำมาใช้ในการเล่าถึงฉากในข่าว เป็นส่วนที่มีความสำคัญมากสำหรับการบรรยายฉากในข่าวในแง่ของการเสริมความเข้าใจ และช่วยผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5. ตัวละครของการเล่าเรื่อง (Character)

ลอเรนซ์ เฟอร์รีน (อ้างใน ฉลองรัตน์ วิทย์พิमान, 2539) ได้ให้ความหมายของคำว่า "ตัวละคร" ว่าเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับเรื่องราวที่นำมาเล่า ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึง ลักษณะบุคลิกภาพของตัวละครนั้นด้วย ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า สำหรับการเล่าเรื่องในข่าวแล้ว บุคคลที่ส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับเรื่องราวที่นำมาเสนอ ก็คือ ผู้ที่ตกเป็นข่าว ทั้งนี้ตัวละครสามารถจำแนกออกตามความสำคัญของบทบาทได้ 2 ประเภท คือ ตัวละครสำคัญ (main or principle character) ได้แก่ ตัวละครที่เกี่ยวข้องกับโครงเรื่องมากที่สุด และตัวละครรอง (minor or subordinate character) ซึ่งเป็นตัวประกอบที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง (ทองสุก เกตุโรจน์, 2519)

ทั้งนี้ในการกำหนดลักษณะของตัวละครในเรื่องโดยทั่วไปแล้ว จะประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ ตัวละครมีลักษณะเหมือนอะไร และตัวละครมีพฤติกรรมอย่างไร การที่จะทำให้ผู้รับสารสามารถทราบและเข้าใจถึงลักษณะของตัวละครตามหลักการข้างต้นได้นั้น เป็นหน้าที่ของผู้เขียนจะต้องเขียนบรรยายให้ภาพเกี่ยวกับตัวละครในเรื่องอย่างละเอียดและชัดเจน

การกล่าวถึงลักษณะบุคลิกภาพของตัวละครจะเป็นประโยชน์สำหรับการนำมาใช้อธิบายการเคลื่อนไหว และยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกมา ทั้งนี้ เพลินตา (2535) ได้เสนอวิธีการพรรณนาถึงลักษณะของตัวละคร 3 วิธี คือ

วิธีที่ 1 ผู้เขียนจะเป็นผู้บอกแก่ผู้อ่านโดยตรงเกี่ยวกับลักษณะของตัวละครนั้น ๆ และอาจจะแสดงความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปด้วย วิธีการพรรณนาตามลักษณะดังกล่าวเป็นวิธีที่ง่ายและไม่อ้อมค้อม แต่จะมีจุดด้อยคือ เป็นวิธีที่ไม่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้มีส่วนร่วมในทางจินตนาการ ผู้อ่านจะไม่มีปฏิกิริยาต่อตัวละครโดยตรง และผู้อ่านก็จะไม่เกิดการตัดสินใจด้วยตัวเอง

วิธีที่ 2 ผู้เขียนจะเผยให้เห็นลักษณะของตัวละครโดยถ่ายทอดผ่านตัวละครในเรื่องนั่นเอง จากคำพูดและการกระทำ ผู้อ่านจะสามารถมีส่วนร่วมกับเรื่องราวที่นำมาเล่าได้

วิธีที่ 3 เป็นการพรรณนาด้วยเนื้อหาคำพูดที่ล้อมรอบตัวละครนั้นอยู่ ทั้งนี้ผู้อ่านจะสามารถเข้าใจได้ว่า ผู้เขียนต้องการที่จะสื่ออะไร

6. มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of View)

มุมมองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในสำเรื่อง หากมีการเปลี่ยนมุมมองก็เท่ากับว่าเรื่องราวที่นำมาเล่าก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ความหมายที่นักเขียนต้องจะสื่อก็就会被ปิดเบือนไป การเลือกมุมมองในการเล่าเรื่องนั้น เพลินตา (2534) กล่าวว่า ผู้เขียนจะต้องเลือกมุมมองที่สามารถสื่อความหมายให้กับเรื่องราวนั้นได้ ตรงกับความต้องการของผู้เขียน เฮนรี เจมส์ (อังโน เพลินตา , 2534) กล่าวว่า มุมมองในการเล่าเรื่องเป็นมากกว่ากลวิธีการเขียนเรื่องให้สัมฤทธิ์ผล มุมมองเป็นตัวการที่แท้จริงที่เข้าไปกำหนดทิศทางเรื่องราวที่นำมาเสนอ นอกจากนี้มุมมองยังเป็นได้ทั้งเรื่องราวและแก่นเรื่อง

มุมมองในการเล่าเรื่องโดยจำกััดความแล้ว หมายถึง การมองเหตุการณ์ การเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องผ่านสายตาของตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง หรืออาจหมายถึง การที่ผู้เล่ามองเหตุการณ์จากวงในใกล้ชิดหรือจากวงนอกในระยะห่างๆ ซึ่งแต่ละมุมมองจะมีผลต่อความน่าเชื่อถือแตกต่างกัน มุมมองในการเล่าเรื่อง

มีความสำคัญต่อการเล่าเรื่องอย่างยิ่ง เนื่องจากมุมมองมีผลต่อความรู้สึกของผู้อ่าน และมีผลต่อการชักจูงอารมณ์ของผู้อ่าน

ในการวิเคราะห์มุมมองในการเล่าเรื่องโดยส่วนใหญ่แล้ว พบว่า ผู้เขียนมักนิยมใช้มุมมองในการเล่าเรื่องดังนี้

1. มุมมองแบบรู้รอบด้าน (Omniscient) เป็นมุมมองที่ไม่มีข้อจำกัด ผู้เขียนสามารถหยั่งรู้จิตใจของตัวละครทุกตัว สามารถย้ายเหตุการณ์ สถานที่และข้ามพ้นข้อจำกัดด้านเวลา สามารถย้อนอดีต ก้าวไปสู่อนาคต และสามารถสำรวจความคิดฝันของตัวละครได้อย่างไร้ขอบเขต มุมมองแบบรู้รอบด้านมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า มุมมองแบบถื่นหัว ซึ่งเป็นมุมมองที่ผู้เล่าสามารถรู้ถึงทุกสิ่งทุกอย่างดุจดังพระเจ้า ผู้เล่าสามารถล่วงรู้ไปถึงจิตใจของตัวละคร และสามารถเล่าถึงสิ่งที่ตัวละครคิด การใช้มุมมองแบบนี้จะมีลักษณะคล้ายการเล่าเรื่องโดยใช้มุมมองจากบุคคลที่ 3 นั่นคือ ผู้เล่าจะไม่อ้างถึงตัวเอง แต่จะอ้างถึงตัวละครในเรื่องที่อยู่ในฐานะบุคคลที่ 3 ทั้งนี้ผู้เล่าสามารถแทรกความคิดชี้แนะ เย้ยหยัน หรือสะท้อนให้เห็นถึงข้อคิดที่ให้คุณค่า

2. มุมมองแบบจำกัด (Focallization) การเล่าเรื่องด้วยมุมมองนี้ ผู้เล่าเรื่องจะไม่ใช่ว่ารู้ทุกสิ่งทุกอย่าง ผู้เล่าอาจจะเป็นบุคคลที่ 1 ซึ่งเป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นด้วย หรืออาจจะเป็นบุคคลที่ 3 ที่ทำหน้าที่เล่าเรื่องจากสายตาของคนภายนอก ดังนั้นผู้อ่านก็จะเกิดการรับรู้เรื่องราวโดยผ่านการบอกเล่าจากมุมมองของผู้เล่า นอกจากนี้ การเล่าเรื่องอาจจะใช้มุมมองของตัวละครรอง ๆ ในเรื่องมาใช้ในการเล่าเรื่องได้ด้วยเช่นกัน

3. มุมมองแบบภววิสัย (Objective) เป็นมุมมองที่ผู้สร้างพยายามทำให้เกิดความเป็นกลาง ปราศจากอคติในการนำเสนอ เป็นการเล่าเรื่องที่ผู้เขียนไม่สามารถเข้าถึงอารมณ์ของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากเป็นการเล่าเรื่องจากภายนอก และเป็นการสังเกตหรือรายงานเหตุการณ์โดยให้ผู้ชมเป็นผู้ตัดสินเรื่องราวนั่นเอง การเล่าเรื่องโดยใช้มุมมองแบบภววิสัย เป็นการเล่าเรื่องในลักษณะเช่นเดียวกับการเล่าเรื่องโดยใช้มุมมองแบบจำกัด ที่เป็นการมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากภายนอก ผู้เล่าจะไม่สามารถล่วงรู้ไปถึงความคิดของตัวละคร แต่จะใช้การสังเกตจากภายนอก อันได้แก่ คำพูด หรือการกระทำของตัวละคร

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความหมาย เริ่มต้นที่ Saussure ผู้เป็นนักภาษาศาสตร์ชาวฝรั่งเศส ได้ศึกษาถึงระบบภาษาด้านประโยคกับความหมายในเชิงทฤษฎีของประโยคที่ปรากฏ ซึ่งเป็นการศึกษาลำพังตัวท่อนอย่างไม่ใส่ใจบริบทของภาษาไม่ว่าในแง่สังคม วัฒนธรรม หรือสิ่งนอกเหนือจากนี้ก็ตาม ขณะนั้นจึงเป็นการศึกษาการสร้างควมหมายอย่างไม่รอบด้านนัก ต่อมา Barthes ผู้เป็นศิษย์จึงพัฒนาทฤษฎีนี้ให้มีมิติมากขึ้น โดยที่เขาสนใจทั้งลักษณะที่ทำให้เกิดความหมายระดับพื้นผิว และลักษณะที่ทำให้เกิดความหมายระดับลึก กล่าวคือ คำ ๆ หนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะมีความหมายประจำตัวเป็นความหมายร่วมที่ทุกคนในสังคมนั้นจะรับรู้ และเข้าใจได้ตรงกันเมื่ออ้างถึงโดยปราศจากการประเมินค่า สิ่งนี้เป็นความหมายระดับพื้นผิว หรือเรียกว่า ความหมายตรง (denotation)

ความหมายนัยหรือนัยประหวัด (connotation) เป็นความหมายที่เกิดจากบริบททางสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม อคติ ความรู้สึกและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นหลัก สิ่งเกิดได้ว่า คำ ประโยค หรือ สิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเดียวกัน อาจให้ความหมายต่อแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป และเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ต่างๆ อีกด้วย การเกิดความหมายนั้นขึ้นอยู่กับอิทธิพลของตัววัตถุกับความเห็นส่วนตัวของผู้ตีความ

ในทัศนะของ Saussure กระบวนการสร้างความหมายเป็นเพียงความสัมพันธ์ของสัญญาณหรือระบบสัญญาณที่มีต่อระบบอ้างอิงทางสภาวะวิสัย (referential) หมายความว่า ความหมายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความหมายที่ตัววัตถุให้ความเป็นเช่นไร ตัวให้ความหมายก็เป็นเช่นนั้น ทั้งนี้ในกระบวนการผลิตความหมายผ่านทางความสัมพันธ์ของโครงสร้างระหว่างระบบสัญลักษณ์ต่างๆ และพยายามชี้ให้เห็นว่าตัวงานมีที่มาจากสัญลักษณ์ ระบบความหมาย (code) ซึ่งประกอบกันเข้าเป็นความเชื่อแบบตำนาน (myth) และความหมายในเชิงนัย (connotation) สัญวิทยาจึงเป็นการศึกษากระบวนการสร้างความหมาย (signification) โดยในการตีความนั้นจะตีความภายในตัวบท (text) อันเป็นผลผลิตทั้งหมดของการสื่อสาร

การให้ความหมายของรหัสที่ปรากฏอยู่ในตัวบท (text) จะประกอบด้วยการให้รหัสที่มีความหมายอย่างตรงไปตรงมา (objective meaning) ตามที่ได้รับจากข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงของปรากฏที่ขึ้น และการให้รหัสที่เกิดจากความตั้งใจที่จะสื่อความหมายตามความต้องการของผู้ส่งสารซึ่งเป็นการให้รหัสโดยมีเจตนา Denis McQuail (1994) กล่าวว่า โครงสร้างทางภาษาจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการนำมาใช้พิจารณาวิเคราะห์ความหมายที่มีนัยยะซ่อนเร้นแอบแฝงอยู่ในรหัส ทั้งนี้สังเกตได้ว่ารหัสหรือถ้อยคำที่นำมาใช้ในการสื่อสารในปัจจุบันสามารถที่จะนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายได้อย่างหลากหลาย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการสื่อความหมายของรหัสสามารถสื่อความได้ใน 2 ลักษณะ คือ การสื่อความแบบนัยตรง (denotation) ซึ่งหมายถึง การให้ความหมายตามที่พจนานุกรมทั่วไปได้กำหนดไว้ และทุกคนมักจะเข้าใจตรงกันเสมอ เช่น กิน หมายความว่า กลืนหรือเคี้ยวกลืน เป็นต้น และการสื่อความแบบนัยประหวัด (connotation) ซึ่งหมายถึง การให้ความ

หมายที่มีผลต่อความรู้สึกหรืออารมณ์สะท้อนใจของแต่ละบุคคล ไม่จำเป็นต้องเหมือนกับบุคคลอื่น ๆ เสมอไป เช่น กิน อาจหมายถึง การโกง หรือ การฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นต้น และการใช้คำที่มีความหมายนัย ประหวัดนี้เองที่มักพบเห็นบ่อยมากในการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ (จานง วิบูรณ์ศรี, 2527)

“ มนุษย์มักตัดสินความหมายนัยโดยสังคมนมากกว่าโดยส่วนตัว ” (Fisk , 1982) ทั้งนี้เนื่องจาก มนุษย์เรียนรู้จากกันและกันที่จะรับรู้และแสดงความคิดเห็นต่อกัน แต่บางครั้งความหมายนัยก็เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นส่วนบุคคลอยู่มาก เพราะแต่ละบุคคลมีพื้นฐานความคิด อารมณ์ หรืออคติไม่เท่ากัน การศึกษา การสร้างความหมายนั้นทำให้เข้าใจวิธีการคิดวิเคราะห์ และการกำหนดจิตใจ (the frame of mind) เพื่อป้องกันการเข้าใจผิด โดยกลวิธีแสดงนัยแห่งความหมายมีหลายทาง อันได้แก่ สัญลักษณ์ (symbols) , อุปลักษณ์ (metaphor) , Metonymy และตัวบ่งชี้ (index)

อุปลักษณ์ หรือ Metaphor เป็นวิธีการสร้างความหมายแบบเปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมย ในแง่ ภาษา (verbal language) นั้น จะเปรียบเทียบด้วยการใช้คำว่า “เป็น” หรือ “คือ” Metaphor นั้นเป็นการสลับที่ของอย่างหนึ่งในความเป็นจริงไปสู่อีกอย่างหนึ่ง การเปรียบเทียบนั้นจะต้องใช้จินตนาการเป็นสำคัญในการหาลักษณะร่วม (association) ของสิ่งสองสิ่ง เป็นการสร้างความหมายโดยอาศัยคู่ความหมาย (paradigm) เพื่อให้เกิดจินตนาการหรือสิ่งเหนือจริง (surrealist effect) นั่นก็คือ ในการเปรียบเทียบนั้นจะแฝงไปด้วยความเหมือนและความแตกต่างในเวลาเดียวกัน

Metonymy คือ วิธีการสร้างความหมายแบบการทำให้บางส่วนเป็นตัวแทนของทั้งหมด หรือ การเลือกส่วนหนึ่งของความจริงอย่างเป็นเหตุเป็นผลมาเป็นตัวแทนความจริงทั้งหมด ซึ่งนำมาใช้โดยการทำให้ความหมายของความเป็นตัวแทนกับความเป็นจริงเกิดความสัมพันธ์เป็นสิ่งเดียวกันด้วยการเชื่อมโยง (association) อิงจากความจริงที่มีทั้งหมดในสถานการณ์ที่ต้องการกล่าวถึง Metonymy นั้น สามารถนำมาใช้ค้นหาความจริงได้ เนื่องจากมันทำอย่างเป็นตัวบ่งชี้ (indexically)

ทั้งนี้ Metaphor กับ Metonymy นี้ เป็นแนวคิดที่ละจากความคิดด้านหลักภาษาของ Saussure ซึ่ง Jakobson กับ Hall เชื่อว่าความคิดแบบนี้จะทำให้เห็นหลักพื้นฐานของตัวสารที่อ้างถึงสิ่งอื่น ๆ อย่างชัดเจน (Fiske , 1982)

สำหรับ ตัวบ่งชี้ (index) นั้น เป็นการสร้างความหมายที่ใช้ความเป็นเหตุเป็นผลเกี่ยวโยงให้เกิดความหมาย จากกลวิธีแสดงนัยแห่งความหมายเหล่านี้ก็จะเห็นได้ถึงความสัมพันธ์ในระบบสัญลักษณ์ (sign) และความหมายก็มาจากตัวสัญลักษณ์กับระบบที่เอาตัวสัญลักษณ์มาผูกรวมไว้ด้วยกัน

ส่วนมายาคติหรือ Myth นั้น เป็นการคิดคำนึงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมนั้น ๆ ซึ่งเป็นวิธีการที่พยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งนั้น อันเป็นความเชื่อของผู้เล่าซึ่งมีลักษณะเป็นไร้ความคิดที่เกี่ยวเนื่องกัน Myth ก็คือความหมายอีกชั้นหนึ่งของตัวถูกหมายนั่นเอง แต่ Myth ก็อาจเปลี่ยนแปลงไปได้เรื่อยๆ เช่นกัน ทั้งนี้ทั้งการแสดงความหมายนัยและมายาคติล้วนเป็นวิธีที่สัญญาณปฏิบัติการในการสร้างความหมายลำดับที่สอง ซึ่งเป็นการกระทำร่วมกันของผู้ใช้สัญญาณกับตัวสัญญาณเองในวัฒนธรรมนั้น ๆ โดยที่การแสดงความหมายนัยเป็นเรื่องของรูปแบบ ขณะที่มายาคติเป็นเรื่องของเนื้อหา และ หากการแสดงความหมายนัย (connotation) เป็นความหมายลำดับสองของตัวหมายถึง (signifier) มายาคติ (myth) ก็เป็นความหมายลำดับสองของตัวถูกหมาย (signified) (Fiske , 1982)

Bird & Dardenne (1988) กล่าวว่า กระบวนการเล่าเรื่องมีความเกี่ยวข้องกับการบวนการเข้ารหัสของสัญญาณโดยตรง ซึ่งผู้รับสารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบของความหมายนั้น จึงจะทำให้ผู้รับสารสามารถที่จะเข้าถึงการรับรหัส (encoding) ของผู้ส่งสารด้วยการถอดรหัส (decoding) ตามหลักตรรกะของระบบสัญญาณอันจะทำให้รู้ถึงการนำระบบสัญญาณมาใส่ความหมายตามกฎไวยากรณ์ภาษา หรือข้อตกลงร่วมกัน (interaction) ของความหมายในสังคมไทย การถอดรหัสนี้จะตรงหรือแตกต่างกับการใส่รหัสของผู้ส่งสารก็ได้ เพราะถือว่าเป็นการถอดรหัสหรือตีความหมายตรรกะ และการตีความส่วนหนึ่งนั้นเป็นเรื่องของอัตวิสัย (subjective) ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้รับสารแต่ละคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตีความ แต่ผู้รับสารก็ต้องถอดรหัสตามโครงสร้างภายในของสังคม

ดังนั้นในการวิเคราะห์ลีลาการนำเสนอข่าวตามแนวทางเล่าเรื่องในข่าวการเมืองนอกเหนือจากการพิจารณาถึงลีลาในการเล่าเรื่องในข่าวแล้ว ในส่วนของกาวิเคราะห์ลีลาการใช้ภาษาเพื่อการเล่าเรื่อง หรือที่เรียกว่า การเข้ารหัส ก็ถือว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการเล่าเรื่องด้วยเช่นกัน ซึ่งในทางสัญญาณวิทยาก็ถือว่า " ภาษา " เป็นสัญญาณในอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำไปใช้แทนที่บางสิ่งบางอย่างได้ โดยจัดอยู่ในสัญญาณประเภทตัวเดียวที่ไม่มีความสัมพันธ์ หรือมีความคล้ายกันระหว่างสัญญาณ กับวัตถุ เป็นสัญญาณที่เกิดขึ้นจากการตกลงร่วมกันของผู้ใช้สัญญาณ ซึ่งเกิดจากการเชื่อมโยงวัตถุกับส่วนของประเพณีนิยม

ดังที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้นเกี่ยวกับลีลาการเล่าเรื่องของข่าว ซึ่งจัดเป็นการรายงานให้ทราบถึงเรื่องราวของเหตุการณ์ที่ปรากฏขึ้นในสังคมนั้น Tom Koch (1990) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า "ข่าว" ที่กล่าวกันว่าเป็นการเล่าเรื่องนั้น จะมีลักษณะของการเล่าเรื่องที่เป็นระบบ (narrative system) นั่นคือ มีการจัดกระทำโดยการนำเอาสัญลักษณ์ (symbol) ในรูปแบบของคำ (word) มาเชื่อมโยง หรือเรียงร้อยให้เป็นรูปประโยคเพื่อนำมาใช้ในบรรยายถึงข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่ตกเป็นข่าวซึ่งถูกใช้เป็นเนื้อหาศูนย์กลางสำหรับการเล่าเรื่อง จึงอาจกล่าวได้ว่า การเล่าเรื่องมีความเกี่ยวข้องกันโดยตรงกับหลักการทางด้านภาษา

การใช้สัญลักษณ์ในการถ่ายทอดความหมายถือเป็นกลวิธีการใช้ภาษาโดยเลือกใช้ถ้อยคำให้น้อยที่สุด แต่สามารถสรุปสาระได้มากที่สุดหรือให้วรรคที่ลึกซึ้งทำให้น่าติดตามเข้าใจ และทำให้สิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ให้กลายเป็นสิ่งที่สามารถสัมผัสได้ หรือทำให้ข้อความมีความหมายที่กินใจชวนคิดชวนจำ ทั้งนี้การใช้ภาษาภาพพจน์มักใช้ภาษาหรือคำที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวหนังสือ อันมีผลทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ (image) หรืออารมณ์บางอย่างได้ดีกว่าการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา (สุธีวงศ์ พงษ์ไพฑูริย์ , 2525) นอกเหนือจากสัญลักษณ์ในรูปแบบของภาษาจะทำหน้าที่ในการอธิบายหรือบอกกล่าวเรื่องราวในข่าวแล้ว สัญลักษณ์ยังมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างสีสันให้กับเนื้อหาข่าวโดยการพยายามเข้าไปสร้างความหมายของผู้เล่าที่ต้องการให้เรื่องราวที่น่าสนุกสนานรื่นรมย์ สามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้ที่ได้อ่าน และสามารถปลุกเร้าอารมณ์ผู้อ่านให้เกิดความสนใจได้ ซึ่งก็พบว่า ลีลาการใช้ภาษาในข่าวของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันมีการใช้สำนวนโวหารที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาในวรรณกรรมมากขึ้น

ประชัน วัลลโภ (2529) กล่าวว่า ในการใช้ภาษาในข่าวนั้น นักหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องใช้กลวิธีการเขียนในเชิงสร้างสรรค์เช่นเดียวกับนวนิยาย ซึ่งผู้เขียนจะต้องคัดเลือกใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาส และจะต้องทำให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพของเรื่อง มองเห็นเหตุการณ์ เห็นตัวบุคคล เห็นสถานที่ได้อย่างชัดเจนในจินตภาพ นักหนังสือพิมพ์เรียกกลวิธีนี้ว่า “แต่งเรื่องให้มีสีสัน หรือวาดให้เห็นภาพ” (illustration) ดังนั้น หน้าที่ของนักข่าวหรือนักเขียนก็คือ จะต้องแสดงเรื่องให้ผู้อ่านดูมิใช่แต่เพียงเล่าเรื่องเท่านั้น และด้วยเหตุนี้เองที่อาจทำให้การเขียนข่าวของผู้เขียนจึงมักจะใช้กลวิธีการเขียนโดยใช้สำนวนโวหาร หรือการใช้คำเปรียบเทียบเพื่อสร้างภาพพจน์ หรือ Figure of Speech มาใช้ในการสร้างภาพให้กับข่าวที่น่ามาเล่า โวหารภาพพจน์สามารถจำแนกดังนี้

1. อุปมา (Simile) หรือการเปรียบเทียบโดยตรง เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งว่าเหมือนกัน คำที่ใช้โวหารประเภทนี้น่ามาใช้ในการเปรียบเทียบ คือ คำว่า เหมือน คล้าย ดุจ ดูราว กล ประหนึ่ง เพียง ดัง ราวกับ เปรียบ เป็นต้น

2. อุปลักษณ์ (Metaphor) หรือการเปรียบเทียบโดยนัย ซึ่งหมายถึง การเปรียบเทียบที่ไม่ใช้คำอันมีความหมายไปทางเปรียบเทียบ เช่น ดุจ เหมือน แต่จะนำเอาสิ่งของสองสิ่งมาเปรียบเทียบว่าเป็นสิ่งเดียวกันหรือเท่ากันทุกประการ คำประเภทนี้เกิดจากการนำคำที่แนะนำให้ผู้อ่านนึกเปรียบเทียบ ทั้งนี้ข้อความเปรียบเทียบโดยนัย เป็นข้อความชนิดที่แนะนำให้คิดถึงข้อความเปรียบเทียบ เช่น การให้สมญานามใครคนหนึ่งว่า หมู ทำให้นึกเปรียบเทียบได้ว่า หมุนั้นเราฆ่ามันได้ง่าย กินได้ง่าย เขาก็เหมือนกันไม่มีเส่ห์เหลี่ยม หลอกได้ง่าย การเปรียบเทียบโดยนัยขึ้นอยู่กับบริบทเป็นสำคัญ บริบทจะเครื่องตัดสินว่า ข้อความนั้นจะให้ความหมายว่าอย่างไร (ปรีชา ช้างขวัญ, 2517)

3. ออนุนามนัย (Synecdoche) เป็นการกล่าวถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดขึ้นเพียงบางส่วน แต่ให้ความหมายคลุมหมดยกทุกส่วน เช่น "เป็นหูเป็นตา" "เป็นปากเป็นเสียง" "มีหน้ามีตา" "รู้ไส้" เป็นต้น

4. อธินามนัย (Metonymy) เป็นโวหารที่เอ่ยถึงสิ่งหนึ่งแต่ให้ความหมายเป็นอย่างอื่น ซึ่งมีวิธีการใช้หลายวิธี เช่น เอ่ยชื่อคนแต่หมายถึงผลงานของเขา , เอ่ยชื่อสถานที่แต่หมายถึงคนที่อยู่ที่นั่น , เอ่ยชื่อผลิตภัณฑ์หรือวัตถุ เมื่อหมายถึงผลผลิตประเภทเดียวกันหรือหมายถึงสิ่งอื่น , ใช้คำที่ในภาษาธรรมดามีความหมายอย่างหนึ่ง แต่ให้ความหมายถึงอีกอย่างหนึ่งในลักษณะคล้ายสัญลักษณ์ และเขียนอย่างหนึ่งแต่ให้ความหมายเป็นอย่างอื่น เป็นต้น

5. วิชาษ (Oxymoron) เป็นการนำคำที่มีความหมายตรงข้ามหรือค้านกันมารวมกัน เพื่อให้เกิดคำซึ่งมีความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ให้ความรู้สึกขัดแย้ง หรือเพิ่มน้ำหนักให้แก่ความหมายของคำแรก เช่น สันติภาพ+ร้อน = สันติภาพร้อน หรือ สงคราม+เย็น = สงครามเย็น

6. อรรถวินาษ (Paradox) เป็นข้อความที่มีความหมายขัดกัน ไม่ว่าผู้ให้จะตั้งใจหรือไม่ก็ตามเป็นข้อความที่กล่าวถึงสิ่งที่แปลกแต่จริง หรือไม่น่าเป็นไปได้แต่เป็นไปได้แล้ว เช่น ยังมีกรรมกรมากงานยิ่งซ้ำ เป็นต้น

7. อติพจน์ (Hyperbole) เป็นการพูดเกินความจริงเพื่อเน้นความรู้สึก ไม่ได้เขียนขึ้นเพื่อหลอกลวง

8. บุคลาธิษฐาน (Personification) เป็นการใช้ภาษาในลักษณะที่ทำให้ดูเหมือนว่าสรรพสิ่งทั้งหลายที่ไม่ใช่คนมีลักษณะเป็นคน โดยให้สรรพสิ่งเหล่านั้นแสดงออกกับกิริยาต่างๆ ราวกับเป็นคน หรือกำหนดบทบาทและฐานะให้สรรพสิ่งเหล่านั้น ทั้งในรูปธรรมและนามธรรม เช่น เรียกความตายว่า "พระยมัจจุราช" เป็นต้น

ทั้งนี้พบว่า การใช้คำเปรียบเทียบเป็นลีลาที่เป็นที่นิยมกันมากในการเขียนข่าว ซึ่งในบางครั้งก็มีการใช้ศัพท์แสลงหรือคำคะนอง ภาษาพูด มาช่วยสร้างความตื่นเต้น เสียดสี จนบางครั้งก็มีการใช้กันอย่างเกินขอบเขต ภาษาเชิงเปรียบเทียบดังกล่าวมักพบในการเขียนในส่วนพาดหัวข่าวและส่วนความนำ ที่ผู้เขียนได้นำมาใช้โดยมีเป้าหมายที่หวังจะสร้างภาพพจน์ให้กับข่าว ดังนั้นลีลาการใช้ภาษาในข่าวจึงมีลีลาที่ไม่แตกต่างไปจากภาษาในเชิงนวนิยายหรือวรรณกรรม

การใช้ภาษาในเชิงโวหารในงานเขียนวรรณกรรมถือได้ว่าเป็นลักษณะที่สำคัญและเด่นมากในการเขียนวรรณกรรมหรือนวนิยาย ทั้งนี้ องค์ประกอบสำคัญที่จะต้องมีในการใช้ภาษาในวรรณกรรมก็คือ การใช้ภาษาในเชิงโวหารภาพพจน์ อันหมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่เกิดจากกลวิธีของการใช้คำเพื่อให้เกิดภาพที่แจ่มชัด และลึกซึ้งขึ้นในใจของผู้อ่าน ภาพพจน์คือผลของการใช้คำอย่างมีศิลปะโดยการใช้กลวิธีของการเปรียบเทียบ (ชลธิรา สัตยวพัฒนา อ่างใน กาญจนานา นาคสกุล, 2524)

เกี่ยวกับแนวคิดในเรื่องลักษณะการใช้ภาษาในวรรณกรรม สุปราณี มณฑาทนุช (2533) ได้กล่าวว่า ลีลาการเขียนหรือการใช้ภาษาในวรรณกรรมจะมีลักษณะการเขียนโดยเลือกใช้ถ้อยคำที่มุ่งเน้นให้ความหมายที่ลึกซึ้งกว้างยิ่งกว่าความหมายตามอรรถ หรือนัยตรง (denotation) นั่นคือ ภาษาในวรรณกรรมจะมุ่งให้ความหมายในเชิงเนาะภาพหรือให้ความหมายโดยนัย (conotation) ซึ่งหมายความรวมถึง ภาพแห่งความรู้สึกนึกคิด และผู้อ่านจะต้องอ่านอย่างตีความในภาษาวรรณกรรมที่ให้ความหมายโดยนัยโดยพิจารณาประกอบกับบริบทหรือองค์ประกอบอื่นในเนื้อหาด้วย

ทั้งนี้ ลีลาภาษาในการเล่าเรื่องในเชิงวรรณกรรมหรือบันเทิงคดี จะเป็นการเล่าเรื่องโดยมีการปรุงแต่งเนื้อหาด้วยสำนวนโวหารที่เป็นภาษาที่มุ่งให้ภาพพจน์ซึ่งผู้เขียนวรรณกรรมสามารถเลือกใช้ถ้อยคำที่อ้อมค้อมเกินจริง ประชดประชัน เทียบแทน และกำกวมได้ ซึ่งภาษาในลักษณะนี้จัดเป็นภาษาประเภทที่ให้ความหมายในเชิงอารมณ์ที่ผู้ส่งสารหรือผู้สร้างถ้อยคำสำนวนมีเจตนาที่จะให้ค่าเหล่านั้นมีผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิด รวมถึงจิตใจของผู้รับสารมากกว่าปกติ นั่นก็หมายความว่า เมื่อมีการนำถ้อยคำสำนวนนี้ไปใช้ก็จะมีผลกระทบต่อผู้รับสารเป็นพิเศษ เราเรียกการสร้างถ้อยคำสำนวนตามจุดมุ่งหมายนี้ว่า "เจตนาวิ้ง" ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ว่าผู้สร้างถ้อยคำสำนวนอาจมีการกำหนดเจตนาวิ้งแบบการตีความที่มุ่งให้ผู้รับสารแปลความที่ซ่อนเร้นอยู่ในถ้อยคำสำนวน อันได้แก่ ความหมายที่ไม่อาจแปลตามตัวอักษรได้ หรือที่เรียกว่า สำนวน (ดิเรกชัย มัทธนะสิน , 2529) นอกจากนี้ ในการสร้างถ้อยคำสำนวนในภาษาไทย ดิเรกชัย มัทธนะสิน (2529) ยังกล่าวเพิ่มเติมว่าผู้สร้างอาจมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างภาพพจน์ให้ผู้รับสารเกิดจินตนาการเปรียบเทียบขึ้นในใจ ซึ่งเรียกเจตนาวิ้งประเภทนี้ว่า เจตนาวิ้งแบบการสร้างภาพพจน์

ลีลาการใช้ภาษาตามลักษณะข้างต้น จัดเป็นลีลาในเชิงวรรณกรรมซึ่งจะมีลีลาการเขียนแตกต่างจากลีลาในเชิงข่าวที่มีมาตรฐานในการรายงาน กล่าวคือ ในการรายงานข่าวนั้นผู้เขียนควรที่จะเลือกใช้ลีลาภาษาที่เป็นจริงเป็นจัง รายงานอย่างตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง ไม่มีการใส่ลีลาหรือสำนวนโวหารภาพพจน์ในแบบวรรณกรรม (Bird & Dardenne , 1988) รวมทั้งจะถูกต้องตามหลักภาษาไทยทั้งในการเขียนประโยควลีและการเลือกใช้ถ้อยคำ ซึ่งผู้เขียนควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาพูดที่ไม่สุภาพในภาษาเขียน เช่น คำว่า "ย่นป้าย" หรือ "นทกคอก" เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เขียนยังจะต้องคำนึงถึงความประหยัดในการใช้ถ้อยคำหรือสำนวนการเขียนซึ่งจะต้องสั้นกะทัดรัดได้ใจความ เพื่อท่นเวลาให้กับผู้อ่าน และสงวนเนื้อที่ไว้ให้สำหรับเรื่องอื่นๆ ที่จำเป็น (วรันท์ อักษรพงศ์ , 2539)

และที่สำคัญที่สุดสำหรับภาษาในการเขียนข่าว ก็คือ ผู้เขียนไม่ควรที่จะเอาตัวเองเข้าไปพันพัวกับการรายงานข่าว (objective) ทั้งในแง่ของความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ และจะต้องไม่ระบายสีข่าว ไม่มีการต่อเติมหรือตกแต่งเรื่อง ภาษาที่ใช้ก็ควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่เขียนอ้อมค้อมหรือววน (ประชัน วัลลิโก , 2529) ทั้งนี้ สุกัญญา สุตบรรทัด (2540) กล่าวว่า ในการรายงานข่าวในเชิงกวีวิสัย หรือวัตถุวิสัย (objective) เป็นการนำเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา เป็นกลาง ไม่รู้สึกรู้สึกเหมือนเครื่องจักร จะต้องมีความชัดเจน และ

เป็นอิสระจากการตัดสินด้วยอคติของนักข่าวโดยสิ้นเชิงในการรายงานข่าว ซึ่งการนำเสนอข่าวตามแนวนี้ สื่อมวลชนจะมุ่งให้ความสนใจในวิธีการรายงานมากกว่าเนื้อหาของข่าวที่นำมารายงาน และวิธีการนี้ก็จะเป็นอิสระ ความไม่รู้สึก ไร้อารมณ์ ไร้อคติ ดังนั้นนักข่าวจึงไม่สามารถมีความคิดสร้างสรรค์ (creativity) หรือจินตนาการ (imagination) ฉะนั้นในการทำงานผู้สื่อข่าวจึงมีบทบาทแค่เพียงคนแปลเหตุการณ์หรือเป็นเพียงสะพานของการวิวาทะหว่างนักการเมืองเท่านั้น

ทั้งนี้ ชานาญ รอดเหตุภัย (ย่างใน จานง วิบูลย์ศิริ , 2527) กลับให้ข้อสังเกตว่า สภาพการใช้ภาษาเพื่อการเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง หรือวิวัฒนาการไปในทิศทางที่ต่างออกจกมาตรฐาน จนทำให้การใช้ภาษาในหนังสือพิมพ์มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ทั้งนี้เป็นเพราะการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและเนื้อที่ (time & space allocation) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้ภาษาที่กระชับ รัดกุม สะดุดตา และดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ได้มากกว่าภาษาเขียนธรรมดา บางครั้งก็จำเป็นต้องใช้ข้อความสั้น ๆ และกระชับรัดกุมให้ได้มากที่สุด แต่ในบางครั้งก็มีการใช้ภาษาที่พุ่มพวย หรือใช้ศิลปะในการเขียนให้ยาวกว่าปกติ โดยมีใจความสำคัญของเนื้อหาข่าวที่เท่าเดิม ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการขยายเนื้อหาสาระให้มีขนาดพอดีกับเนื้อที่ นอกจากนี้ในบางครั้งก็มีการใช้สำนวนถ้อยคำแปลกใหม่ เพื่อดึงดูดความสนใจและทำให้ง่ายต่อการจดจำ และด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้หนังสือพิมพ์มีการวางรูปแบบของเนื้อหาแตกต่างจากความเรียงโดยทั่วไป นั่นคือ จะเน้นจุดสำคัญของเรื่องก่อน แล้วจึงขยายความไปสู่รายละเอียดในภายหลัง ส่วนถ้อยคำที่นำมาใช้ก็จะประกอบไปด้วยคำศัพท์ และสำนวนแปลก ๆ แต่ง่ายต่อการเข้าใจ เพื่อจะได้สามารถสื่อความหมายต่อผู้อ่านได้ในทุกระดับ

ทั้งนี้ การใช้สำนวนประเภทที่เป็นศัพท์สแลงหรือคำคะนองที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์ หากสังเกตก็จะพบว่า การสร้างหรือใช้คำในศัพท์สแลงหรือคำคะนองดังกล่าวมักจะสื่อความหมายไปเชิงตีค่าบุคคลหรือสิ่งปรากฏขึ้นในข่าว ซึ่ง จอห์น วิลสัน (ย่างในบริธา ช่างขวัญอิน , 2528) ก็ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับ "คำประเภทตีค่า" ว่าหมายถึง คำที่ใช้บอกความหมายบางอย่าง นอกเหนือจากการบรรยายธรรมดา เช่น คำสรรเสริญ คำตำหนิติชม หรือคำวิจารณ์ คำเหล่านี้จะมีลักษณะของการให้คำหรือปฏิเสธค่าของสิ่งหรือบุคคลที่ถูกกล่าวถึงคำโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีลักษณะที่เป็นคำประเภทตีค่าและคำประเภทบรรยายผสมผสานกันไป กล่าวคือ ไม่เพียงแต่จะบอกอะไรเกี่ยวกับคนใดคนหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้น แต่ยังสามารถแสดงความชื่นชม หรือตำหนิได้ด้วย

ในการศึกษาความหมายของคำเปรียบเทียบบรรยากาศที่เป็นคำคะนองหรือศัพท์สแลงนั้น ก็พบว่า แนนงน้อย บุญเนตร (2529) ได้มีการนำเอาวิธีการวิเคราะห์ความหมายของคำในเชิงตีค่ามาใช้ในการศึกษาลักษณะการให้ความหมายของคำคะนองที่ปรากฏอยู่บนหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน โดยได้แยกประเภทของคำคะนองออกเป็น "คำประเภทที่ให้ความหมายที่สื่อถึงความรู้สึกในด้านดี" ซึ่งหมายถึง คำที่มีความหมายในด้านดี น่าพอใจ น่าชื่นชมยินดี หรือความหมายในเชิงบวกนั่นเอง เช่น คำว่า "เฉียบ" หรือ "แจ่มแจ้ง" หรือ "ฉลุย"

เป็นต้น และ “คำประเภทที่ให้ความหมายที่สื่อถึงความรู้สึกไปในทางไม่ดี” หมายถึง คำที่มีความหมายอันบอกให้ทราบถึงความรู้สึกที่ไม่พึงพอใจ ไม่ชอบ ไม่เป็นที่สบอารมณ์ เช่น คำว่า “โง่” หรือ “ปี่” หรือ “เบียว” เป็นต้น

ทั้งนี้การใช้ภาษาและลีลาการเขียนข่าวจะเป็นในแนวทางใดนั้น นานากรณ์ อัจฉริยะกุล (2526) กล่าวว่า จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับเนื้อหาของข่าว เช่น ถ้าเป็นข่าวที่มีลักษณะที่เน้นเนื้อหาสาระโดยตรงแก่ผู้อ่าน การใช้ลีลาภาษาก็ควรที่จะใช้ภาษาที่เป็นจริงเป็นจังให้เหมาะสมกับลักษณะการรายงานข่าวที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง แต่ถ้าข่าวมีลักษณะมุ่งกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านโดยมีเนื้อหาสาระเพียงเล็กน้อยก็ควรใช้ลีลาภาษาขำๆ ที่ให้ความบันเทิง

แม้ว่ารูปแบบลีลาการรายงานข่าวการเมืองจะมีลีลาในการนำเสนอไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่องหรือการใช้ภาษาไปในลักษณะใดก็ตาม แต่ลักษณะของการรายงานข่าวการเมืองที่ดีที่หนังสือพิมพ์จำเป็นต้องนำมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัตินั้นประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ยึดความจริงแท้เป็นหลัก การเสนอข่าวต้องเป็นแบบตรงไปตรงมา รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่มีมีการบิดเบือนเนื้อหาข่าว ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้อ่าน และไม่ควรมีการระบายนินทา แม้จะหวังผลในการจำหน่ายระยะสั้นแต่ผลในระยะยาวจะทำให้ผู้อ่านขาดความเชื่อถือหนังสือพิมพ์ และทำให้เกิดผลเสียต่อยอดจำหน่ายได้ เพราะปัจจุบันมีหนังสือพิมพ์มากมายหลายฉบับ หากมีการระบายนินทาความจริงแล้ว ผู้อ่านย่อมสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ การระบายนินทาความจริงยังทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับแหล่งข่าวซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าต่อไปแหล่งข่าวอาจลดการให้ข่าวหรือฟ้องร้องหนังสือพิมพ์ได้

2. การเสนอภูมิหลังของข่าวการเมืองเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ในบางครั้งการรายงานข่าวจะต้องทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจถึงเรื่องราวและสาเหตุของปัญหาอันมีความสลับซับซ้อน ซึ่งหากหนังสือพิมพ์มีการเสนอข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้องและละเอียด ก็จะช่วยให้อ่านรู้ถึงที่มาของปัญหา ตัดสินปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้องมากขึ้น และสามารถเข้าใจเรื่องราวได้อย่างถูกต้องกระจ่างชัด

3. ความสมบูรณ์ของข่าว การเสนอข่าวการเมืองนอกจากจะยึดถือความถูกต้องของข้อมูลแล้ว การเสนอประเด็นข่าวอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ก็จัดเป็นเรื่องหนึ่งที่มีความจำเป็นต้องยึดถือเช่นกัน ทั้งนี้เพราะการเสนอข่าวที่มีประเด็นครบสมบูรณ์จะทำให้ผู้อ่านเมื่อได้ข่าวในลักษณะดังกล่าวแล้วจะได้ไม่เกิดข้อสงสัยอีกต่อไป ซึ่งจะถือว่าเป็นการรายงานข่าวการเมืองที่ดี

4. ความเป็นกลางของข่าว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบางเหตุการณ์มีสาเหตุอันเนื่องมาจากความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ของบุคคลสองฝ่าย ทั้งนี้เพราะการเมืองเป็นเรื่องของผล ดังนั้นการรายงานข่าวการเมืองของ

นักหนังสือพิมพ์ที่ดีจะต้องสามารถรายงานถึงเหตุผลของบุคคลทั้งสองฝ่ายต่อผู้อ่าน เพื่อว่าผู้อ่านจะได้สามารถกระทำการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

5. ความถูกต้องของข่าว การเสนอข่าวการเมืองที่ดีจะต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ติก่อนลงตีพิมพ์ เพราะบางครั้งข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวเป็นข้อมูลที่ผิด ซึ่งอาจเกิดจากการที่แหล่งข่าวหลอกใช้ผู้สื่อข่าวเป็นเครื่องมือทำลายอีกฝ่ายหนึ่ง อันก่อให้เกิดเป็นความเสียหายต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของข่าว นอกจากนี้การเสนอข่าวที่คลาดเคลื่อนก็ยังมีผลต่อความศรัทธาของผู้อ่านได้ด้วยเช่นกัน

6. ความต่อเนื่องของข่าว เหตุการณ์ทางการเมืองมักมีเหตุและผลติดตามาก ซึ่งในข่าวบางข่าวอาจจะมีประเด็นที่ยังไม่สิ้นสุด และผู้อ่านก็อยากรู้เรื่องราวในประเด็นข่าวนั้นต่อไปอีก ดังนั้นเพื่อที่จะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจถึงเรื่องราวนั้นได้อย่างสมบูรณ์ การรายงานข่าวการเมืองจึงต้องเสนอข่าวตั้งแต่แรกเริ่ม นั่นคือสาเหตุของข่าวจนกระทั่งถึงการสิ้นสุดของเหตุการณ์นั้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งบางครั้งก็อาจจะต้องใช้ระยะเวลายาวนานกว่าที่เรื่องราวของเหตุการณ์จะสิ้นสุดลง (ชาวลาธาวัช , 2525)

Glasser (ย่างใน สุภัญญา สุตบรรทัด, 2541) กล่าวว่า การรายงานข่าวในแบบกวีสัย (objective) เป็นการนำเสนออย่างตรงไปตรงมา เป็นกลาง ไม่รู้สึกรู้สึก เป็นเหมือนเครื่องจักร มีความชัดเจนในการนำเสนอ และเป็นอิสระจากการตัดสินใจในวิธีการรายงานมากกว่าเนื้อหาของข่าวที่นำมารายงาน ในวิธีการรายงานแบบนี้จะเน้นความเป็นอิสระไม่มีความรู้สึก ไร้อารมณ์ ไร้อคติ นักข่าวจึงไม่สามารถมีความคิดสร้างสรรค์ (creative) หรือจินตนาการ (imagination) ได้ ดังนั้นในการทำงานข่าวผู้สื่อข่าวจึงมีบทบาทแค่เพียงคนแปลเหตุการณ์ หรือเป็นเพียงแค่เพียงสะพานของการวิวิธระหว่างนักการเมือง หลักแห่งจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ในด้านความเป็นกลาง (objective) ที่หนังสือพิมพ์ควรยึดเป็นหลักเกณฑ์ในปฏิบัติ นั้น สุภา ศิริมานนท์ (2525) กล่าวว่า มีข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ความแท้จริง (Objectivity) หลักข้อนี้เกิดขึ้นจากแนวคิดที่ว่า หนังสือพิมพ์ย่อมได้รับความคาดหวังจากผู้อ่านทั่วไปว่า คำบอกเล่าข่าวสารที่หนังสือพิมพ์รายงานจะมีความครบถ้วน ไม่ลำเอียง ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดของข่าวก็ตาม ซึ่งหมายถึง การคาดหวังว่าหนังสือพิมพ์จะไม่สอดแทรกทัศนคติส่วนตัว หรือความรักความชิงส่วนตัวเองไปในการรายงานข่าวนั้นๆ ทั้งนี้หลักกว่าด้วยความแท้จริงดังกล่าว ประกอบด้วยหลัก 5 ประการ คือ

- 1.1 ความไม่เป็นฝักใฝ่ฝ่ายใด (Impartiality)
- 1.2 ความปราศจากข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Absence of Conflict of Interest)
- 1.3 โอกาสของการปฏิเสธ (Opportunity of Denial)
- 1.4 การละเว้นเสียจากความลำเอียงต่อผู้ใกล้ชิด (Avoidance of Cronyism)
- 1.5 การละเว้นเสียจากความเคียดแค้นพยาบาท (Avoidance of Vengeance)

2. ความซื่อสัตย์ (Honesty) หรือความสัตย์จริง ประกอบด้วยหลักการ 2 ประการ คือ

2.1 การรายงานข่าวที่เป็นจริงมิใช่เสนอหรือนิยาย

2.2 นักหนังสือพิมพ์ต้องรักษาข่าวที่ได้ให้คำมั่นสัญญาไว้

จากหลักของจริยธรรมที่ยกมา 2 ข้อนี้เป็นหลักเกณฑ์ของการกำหนดให้หนังสือพิมพ์ต้องมีนโยบายเป็นกลาง และยึดหลักตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดในการเน้นความเป็นกลางของหนังสือพิมพ์ที่ไม่ควรเป็นคู่กรณีในเรื่องความขัดแย้งใดๆ แต่ควรเป็นผู้ยืนอยู่ด้านข้าง และรายงานเหตุการณ์ต่างๆ ให้ผู้อ่านทราบและตัดสินใจเอง

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าว

Galtung และ Ruge (อ้างใน ศิริชัย ศิริภายะ และกาญจนา แก้วเทพ , 2533) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวมักจะประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านองค์กร ซึ่ง เพ็ญแข เขียมนิรัตน์ (2537) ก็พบว่า ปัจจัยด้านองค์กรจะประกอบไปด้วยปัจจัยที่แยกย่อยต่างๆ อันได้แก่

1.1 นโยบาย (Policy) คือ นโยบายที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีกำหนดไว้เกี่ยวกับการเลือกลงข่าวบางข่าว รวมถึงการงดเว้นลงข่าวบางข่าว โดยมีนโยบายสำคัญ ๆ ดังนี้ นโยบายเกี่ยวกับธุรกิจ (business policy) นโยบายส่วนบุคคล (personal policy) และนโยบายทางการเมือง (political policy) เป็นต้น

1.2 ผู้นำความคิด (Opinion Leader) หมายถึง อิทธิพลที่เกิดจากผู้นำทางความคิดในกระบวนการคัดเลือกข่าว เช่น ผู้ที่มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญในข่าวบางประเภท ผู้ที่เสาะหาหรือรวบรวมข่าวนั้น ๆ มาโดยตรง และกลุ่มอ้างอิง (reference groups) ภายในกองบรรณาธิการ เป็นต้น

1.3 ความคิดเห็นร่วมกันของคณะบรรณาธิการ (Concensus of Editorial Staff) ได้แก่ การประชุมโต๊ะข่าวประจำวันในกองบรรณาธิการนั้น ๆ เพื่อตัดสินใจคัดเลือกข่าวประจำวัน

1.4 การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนประเภทอื่น เนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้วผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวมักจะอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น รวมถึงดูรายการวิทยุโทรทัศน์หรือสื่อมวลชนแขนงอื่น ๆ เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มในการเสนอข่าวที่คาดว่าผู้อ่านน่าจะให้ความสนใจ

2. ปัจจัยเกี่ยวกับประเภทของข่าว คือ การเลือกเหตุการณ์ที่เข้าได้กับความคาดหวังส่วนหนึ่งของผู้รับสาร และเหตุการณ์ที่เคยได้รับการยอมรับกันอยู่แล้วว่ามีคุณค่าของความเป็นข่าว ทั้งนี้ Van Dijk (1988) ได้แบ่งลักษณะของข่าวมีคุณค่าข่าวออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คุณค่าข่าวที่เกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น ค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข่าวของหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ และจำนวนโฆษณา เป็นต้น เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลสำคัญต่อการกำหนดจำนวนเนื้อที่ และคุณลักษณะของข่าวที่จะนำมาลงตีพิมพ์ ลักษณะของข่าวมีคุณค่าข่าวอีกประเภทหนึ่ง คือ คุณค่าข่าวที่ถูกกำหนดโดยธรรมชาติของข่าวเองซึ่งนั้นก็หมายถึง คุณค่าข่าว (News Value)

โดยทั่วไปแล้ว คุณสมบัติของความเป็นข่าวจะต้องสามารถปลุกเร้าความรู้สึก และทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ ซึ่ง Einar Ostgaard (1965) กล่าวว่า ข่าวที่ดีจะมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ ข่าวจะต้องให้อารมณ์ และความรู้สึก (sensation) ซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับความผิดปกติ (unusualness) และความไม่สามารถคาดหมายได้ (unexpectedness) นอกจากนี้ข่าวที่ดียังจะต้องมีความเหมือน (identification) ซึ่งก็หมายถึง ความสำคัญของข่าวที่มีผู้อ่านในแง่ต่างๆ

ทั้งนี้ เดวิด แบนนิ่ง ไวท์ (1960 อ้างใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539) ยังพบอีกว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าวของนักข่าว และการบรรณาธิการยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ ทัศนคติของบรรณาธิการที่มีต่อข่าว , ความเร่งรีบของเวลาที่ใช้ในการทำงาน , คุณค่าของข่าว , คุณภาพของการเขียนข่าวและวิธีการเขียนข่าว , หลักที่ยึดถือในการบริหาร , การมองความต้องการของผู้อ่าน และการแข่งขันของสื่อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาข่าวข่มขืนกระทำชำเรา โดย สุวรรณี กัลยาณสันต์ (2536) พบว่า สื่อมวลชนมีการนำเสนอข่าวข่มขืนกระทำชำเราโดยใช้ลีลาการเขียนในรูปแบบนาฏกรรมซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ โดยมีโครงเรื่อง มีการกำหนดฉาก ตัวละคร แนววิธีการเขียน และน้ำเสียง และมีการเดินเรื่องไปตามโครงเรื่องที่วางไว้

เบญจวรรณ เลิศเชื่อนันท์ (2538) ศึกษาในเรื่อง การวิเคราะห์ข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าฯ : เน้นเกมการแข่งขัน หรือ เน้นสาระ พบว่า โดยภาพรวมของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และสยามรัฐ จะนำเสนอเนื้อหาไปในทิศทางเดียวกัน คือ ข่าวสารที่ปรากฏเป็นประเด็นที่เน้นเกมการแข่งขันมากกว่าประเด็นที่เน้นสาระ ประเด็นช่วงเวลาการรณรงค์เลือกตั้งมีผลเพียงเล็กน้อยต่อการนำเสนอประเด็นต่าง ๆ กล่าวคือ ในรูปแบบข่าวประเด็นที่เน้นเกมการแข่งขันสูงสุดในช่วงเปิดตัว ส่วนในรูปแบบบทความประเด็นเน้นเกมการแข่งขันสูงสุดในช่วงรณรงค์ นอกจากนั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับตัวแปรแหล่งข่าว สถานการณ์แวดล้อมที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ต่างส่งผล

ต่อการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารเลือกตั้งนั้นคือ จะนำเสนอประเด็นเน้นเกมการแข่งขันสูงสุด รองลงมาคือ ประเด็นเน้นสาระ

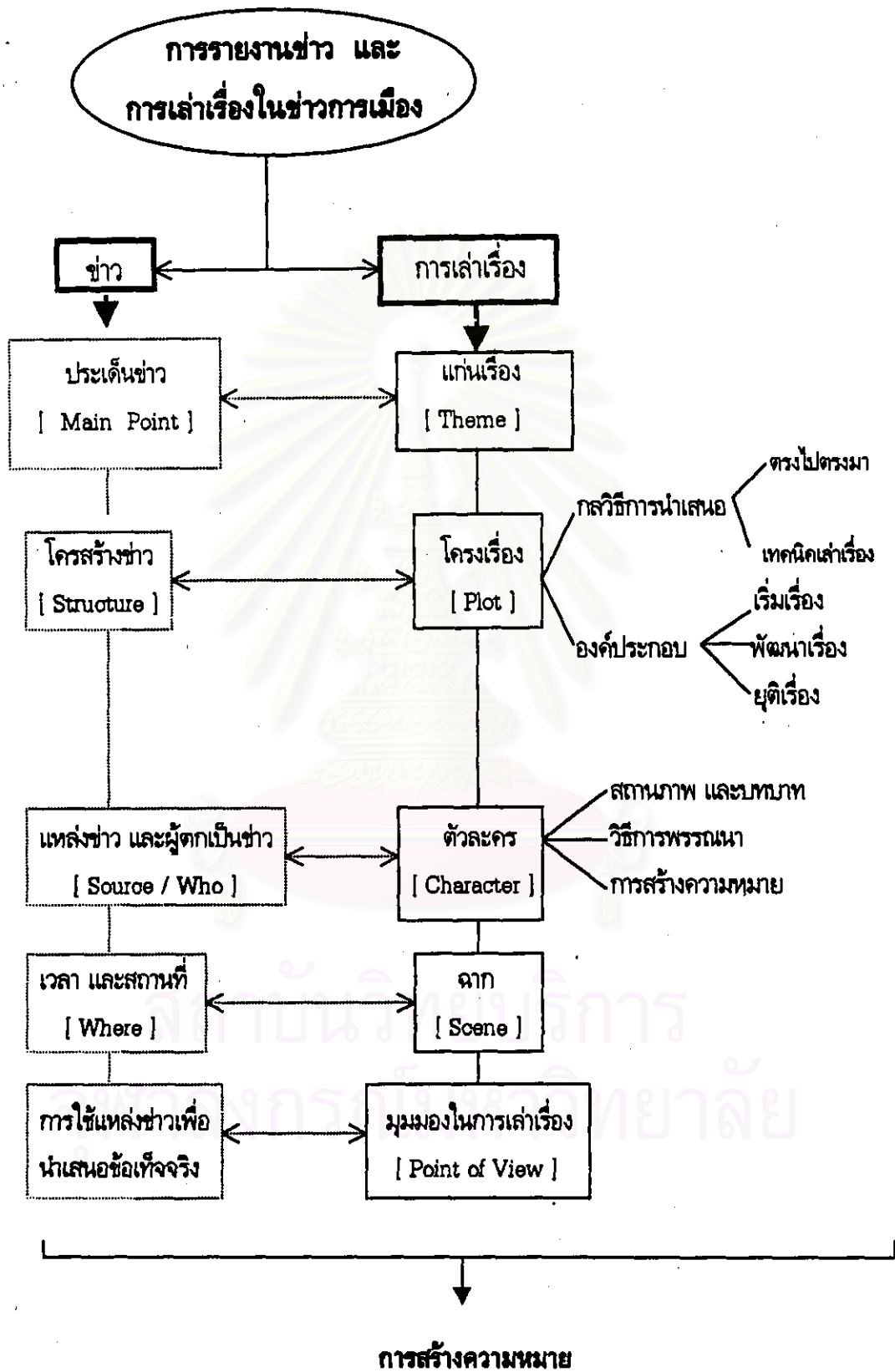
อมรรัตน์ เรืองสกุล (2541) ศึกษาในเรื่อง การวิเคราะห์การเล่าเรื่องในข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน พบว่า รูปแบบของการเล่าเรื่องในข่าวในเชิงสาระ และข่าวสนองอารมณ์ที่มีเหตุการณ์ข่าวเดียวกัน ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และมติชน ต่างก็มีส่วนที่คล้ายคลึง และแตกต่างกัน ซึ่งไทยรัฐนิยมที่จะใช้วิธีการเล่าแบบเหมือนดำเนินอยู่จริงมากกว่าสรุปความ การเล่าเรื่องแบบนี้ทำให้มองเห็นว่า ไทยรัฐ ยังใช้รูปแบบการเล่าเรื่องในลักษณะเร้าความสนใจผู้อ่าน ให้ลีลันบรรยากาศของเหตุการณ์มากกว่ามติชนที่นิยมเล่าเรื่องแบบสรุปความ ทั้งนี้ยังพบอีกว่า ไทยรัฐใช้กลวิธีการนำเสนอแบบขยายความหรือใส่ลีลันเหมือนเวลาเล่านิทาน (performative) มากกว่ามติชนที่ใช้รูปแบบการสาธิตหรือแสดงข้อเท็จจริง (constative) และไทยรัฐก็ยังยืนอยู่บนการสร้างความหมายนอกบริบทเดิมและให้ลีลันในข่าวมากกว่ามติชน

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมาแล้วตามลำดับ ไม่ว่าจะ เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการรายงานข่าวและโครงสร้างพื้นฐานของข่าว แนวคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง รวมถึงแนวคิดทางด้านสัญวิทยาที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อภาษากับการเล่าเรื่องของข่าว นำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิด

ข้อสันนิษฐานการวิจัย

จากกรอบและแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่าเรื่อง และการรายงานข่าวการเมือง สามารถนำมาสู่ข้อสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดังนี้

1. การรายงานข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยมีลักษณะการนำเสนอเป็นไปตามแบบแผนการเล่าเรื่อง ทั้งในแง่โครงสร้าง รูปแบบและลีลาในการเขียน รวมถึงการใช้ภาษาเพื่อการสร้างความหมาย
2. ปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดลีลาการนำเสนอในข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย จะประกอบไปด้วย ปัจจัยทางด้านองค์กร ปัจจัยด้านตลาด ปัจจัยในเรื่องประเภทของข่าว และปัจจัยภายในของผู้กำกับการของข่าวสาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย